

laiškas lietuviams

JULY - AUGUST
LIEPA - RUGP. 1990

KURI MŪSŲ KARTA YRA PRARASTA	217	Danutė Bindokienė
MOTINOS MARIJOS KAUPAITĖS TOBULYBĖS KELIAS	221	V. Bagdanavičius, M.I.C
DVASIA STROPI, BET KŪNAS SILPNAS	225	Chiara Lubich
MYLIMAS KRISTAU!	226	Dalia Staniškienė
ŠVENTASIS TĖVAS JONAS PAULIUS II IR LIETUVA	230	Kun. K.J. Ambrasas
VASARA	232	Teresė Pautieniūtė
TAUTOS VĖŽYS	233	Kunigas Jonas
KAIP TAMSUS KAMBARYS PRAŠVITO	239	Aras Tijūnėlis
KOKIĄ ĮTAKĄ PADARĖ ...	241	Vida Brazaitytė
KUN K. TRIMAKO “IEŠKANČIOJO PĖDSAKAI”	242	Antanas Saulaitis, S.J.
NAUJOJO TESTAMENTO SPALVINGAS PAVEIKSLAS	243	Vytautas Kasniūnas
SAULĖGRAŽŲ TVANAS	244	Audra Kubiliūtė
TĖVYNĖJE	245	Gediminas Vakarīs
KALBA	249	Juozas Vaišnys, S.J. -
ĮVAIRYBĖS	250	Red.
ŠYPSULIAI	251	Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	251	Juoz. Pr.

Šis numeris iliustruotas Juozo Grikenio nuotraukomis iš Vilniaus arkikatedros atšventinimo apeigų.
Viršelio piešinys — dail. Filomenos Linčiūtės-Vaitiekūnienės.
Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1990 / LIEPA-RUGP. / JULY-AUGUST / VOL. XLI, NO. 7

KURI MUSŲ KARTA YRA PRARASTA?

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Dar ne taip seniai viena populiariausių temų išeivijoje buvo jaunimo nulietuvėjimas— “Kas perims visuomeninę veiklą po mūsų, jeigu jaunimas nesidomi nieku, kas lietuviška?”

Ir atrodė, kad niūriausi vyresnios kartos būkštavimai tikrai pasitvirtina. Net ir optimistiškiausi veikėjai buvo pasiruošę statyti paminklą prarastajai išeivijos generacijai — jaunajai kartai, gimusiai ir augusiai ne Lietuvoje. Ji pernelyg greitai asimiliavosi svetimuose kraštuose (kurie iš tikrųjų nebuvo tokie svetimi, nes juose gimė ir augo), iš jų pasisavinusi ne tik kalbą ir kultūrą, bet ir visą gyvenimo sampratą.

Išeivijos sociologai ir psichologai, susidomėję šiuo reiškiniu, ne vieną rašomosios mašinėlės kaspinėlių sudėvėjo, keldami “prarastosios generacijos” klausimą ir beieškodami atsakymo. Tačiau bendra išvadų suma lietuviškajai veiklai

Žvilgsnis į centrinę arkikatedros navą nuo didžiojo altoriaus *J. Grikenio* nuotr.

už tėvynės ribų nepranašavo labai šviesios ateities: sklaidėsi lietuviškosios kolonijos, tuštėjo parapijų bažnyčios ir lituanistinių mokyklų klasės, leidyklų rūsiuose dūlėjo neišpirtų knygų tiražai ir nuolat trupėjo lietuviškų laikraščių prenumeratorių skaičius.

Rankų gražymas ir niūrios pranašystės vis dažniau maišėsi su priekaištais ir kaltininkų ieškojimu. Kodėl taip greitai praradome savo jaunosios kartos lietuviškumą? Kaip po Antrojo pasaulinio karo naujos išeivių bangos persirito per Atlantą, čia atradome panašią situaciją, kuri ir mus pačius bemaž ištiko: senieji imigrantai tebe laikė save lietuviais, tebesibūrė apie lietuviškas parapijas, tebeskaitė spaudą gimtąja kalba, tačiau jų vaikai ir vaikaičiai buvo beveik visai ištirpę čionykštės kultūros katilė. Naujuosius ateivius tas reiškinys stebino ir kartu kėlė baimę, ragindamas daugelį tvirtai pasižadėti, kad jų atžalyno neištiks toks likimas.

Nepraėjus nė dešimtmečiui nuo įsikūrimo užjūriuose, pradėjo pasigirsti balsai, kad ir naujieji ateiviai pradeda prarasti jaunąją kartą. Skirtumas tebuvo tas, kad nutautimo simptomai prasidėjo kur kas greičiau, negu senosios emigracijos ateivių tarpe. Ir nuo to laiko daug gražių žodžių prikalbėta ir prirašyta, daug kaltinimų papilta, dar daugiau pateikta “receptų” situacijai pataisyti.

Jeigu šiandien įdėmiau pažvelgsime į išeivijos lietuvių (sakykime, Šiaurės Amerikoje) gyvenimą ir veiklą, turbūt nustebinsime: per visus tuos desperatiškų verkšlenimų metus apgailejojame ne tą “mirštantįjį” — mes nepraradome savo jauniausios kartos, o kaip tik tą, kuria visi pasitikėjome, t. y. vidurinęją (maždaug 45 — 60 metų amžiaus).

Po šį pavasarį įvykusių demonstracijų Vašingtone viena ten dalyvavusi čikagietė, paprašyta apsakoti savo įspūdžiais, tvirtai pareiškė: “Esu sužavėta lietuvišku jaunimu!” Ir ne ji viena žavisi bei stebisi mūsų jauno-

sios kartos entuziastiška veikla Lietuvos labui. Mes didžiuojamės studentais, jaunais profesionalais, mokslininkais ir šiaip jaunimu, kuris savo energiją ir brangų laiką be jokių rezervų aukoja Lietuvos laisvinimo darbams. Iš tikrųjų tai nustebino ne tik išeiviją, bet ir mūsų tautiečius tėvynėje. Kiek žinomų ir nežinomų jaunuolių talkininkauja Lietuvoje! Jiems užtenka ir kalbos mokėjimo, ir ištvermės, ir idealų tvirtumo, kad petys petin žygiuotų ir darbuotųsi su broliais ir seserimis tėvynėje. Tai mūsų geriausi ambasadoriai, išeivijos egzistencijos įprasminimas. Jeigu išeivija pajėgė ir sugebėjo išauginti tokią ryžtingą, pasiaukojančią jaunąją kartą, tai tie dešimtmečiai, praleisti svetimuose kraštuose, nebuvo veltui.

Žinoma, tuoj pasigirs balsų, kad tai tik saujelė iš visų mūsų tūkstančių ir šimtų tūkstančių išeivijoje. Didžioji dalis laikosi gana pasyviai arba yra visai abejinga Lietuvos reikalams. Ir taip, ir ne. Turbūt niekuomet žmonijos istorijoje nebuvo atvejų, kad visa bendruomenė kartu užsiangažuotų kuriam nors dideliame siekiui. Visuomet buvo ir bus tokių, kurie mieliau kuitinėjasi savo mažuose pasauliukuose, palikdami visuomeninius darbus “kažkam kitam”. Ne visi amerikiečiai pasisako už gamtos apsaugą, rūpinasi benamiais, sielojasi siaučiančiomis epidemijomis, rasine nelygybe ir t.t. Galbūt tai net ir gerai, nes juk čia nėra minios reikalai, o tvirtai apsisprendusių individualių vadovų veiklos sritis.

Grįžkime vėl prie lietuviškojo jaunimo.

Kas atsitiko, kad per tiek metų nepastebėjome tikrojo jo veido, o kalbėjome apie plyšius tarp kartų, apie nesutarimus lietuviškoje veikloje, apie jaunimo abejingumą ir nesijungimą į tą veiklą? Kodėl dabar taip staiga mūsų jaunimas sujudo ir užsiangažavo ištiesti pagalbos ranką ten, kur ji labiausiai reikalinga? Kol vyresnioji karta laikėsi (ir kai kuriais atvejais tebesilaikė) gana rezervuotai Lietuvos įvykių

Didysis arkikatedros altorius
J. Grikenio nuotr.

atžvilgiu, jaunimas šoko į darbą, visiškai neabejodamas ir nedelsdamas.

Galbūt atsakymas mums savaime persasi: iki šiol lietuvių išeivių veikla reiškėsi kalbėjimu: svarstymai, ilgos kalbos, “iš tuščio į kiaurą” pilstymas nesibaigiančiuose posėdžiuose ir suvažiavimuose, ilgiausi straipsniai spaudoje. Visi tie dalykai ne jaunimui. Tai dar iš Europos atsineštinė senesnios kartos mada, kuri jaunimui, įpratusiam prie greito čionykščio gyvenimo tempo, atrodė beprasmė ir nuobodi. Kai atsirado proga konkrečiai, apčiuopiamai padėti atbundančiai ir laisvėjančiai Lietuvai, į pirmąsias talkininkų gretas įsirikiavo lietuviškasis išeivijos jaunimas. Vadinasi, ta “prarastoji karta” tikrai nebuvo prarasta, o tik laikinai pasitraukusi nuo savosios bendruomenės užsiėmimų.

Tačiau, besidžiaugdami jaunosios kartos užsiangažavimu, negalime pamiršti, kad savo tarpe turime ir tikrai prarastąją generaciją. Tai mūsų vidurinioji karta, 45 — 60 metų amžiaus lietuviai. Iš tikrųjų ši karta neturėtų turėti jokios abejonės dėl savo kilmės: visi yra gimę Lietuvoje arba Vokietijos stovyklose ir į šį kraštą atvyko jau ūgtelėję. Jiems ir lietuvių kalba jokių ypatingų sunkumų nesudarė, nes šia kalba kalbėjo nuo mažens, o angliškai turėjo išmokti tik atvykę į užjūrį. Beveik visi šios kartos atstovai tuoj įsikabino į mokslus, šiuo metu neblogai įsikūrę, daugumas jau ir vaikus užauginę, vadinasi, nei finansiniai, nei šeimyniniai rūpesčiai neturėtų trukdyti stipriau pasireikšti lietuviškoje veikoje. Atrodo, kad, anot Antano Gustaičio, “viskas eina atbulai”. Tas išeivijos lietuvių sluoksnis, kurį su širdgėla buvome beveik “nurašę į nuostolius”, su didžiausiu entuziazmu užsiangažavo dirbti niekad nematytos tėvynės labui, o tie, į kuriuos dėjome nemaža vilčių saugiai įsitaisę priemiestinėse rezidencijose, tesirūpina savo asmeniškais reikalais.

Čia nesiruošiama siūlyti recepto, kaip atlietuvinti tuos “atskalūnus” ir įjungti į prasmingą lietuvišką veiklą. Žinoma, nereikia į viduriniąją kartą numoti ranka, kad nepakartotume tos pačios klaidos, kaip su savo jaunesniąja. Kas žino, kokią kortą istorija tebelaiiko savo užantyje ir koks vaidmuo ateityje yra skirtas šiems lietuviams. Galbūt ateis laikas, kai ir ši mūsų bendruomenės dalis nusikrapštys voratinklius nuo blakstienų ir įsijungs į lietuvišką veiklą. Galbūt jų lietuviškąsias sąžines išbudins ne graudenumai ir priekaištai, o kaip tik gyvenamojo krašto spauda ir televizija, kuri diena iš dienos su dideliu dėmesiu reportuoja ir komentuoja įvykius Lietuvoje.

Tuo tarpu džiaukimės savo jaunosios kartos pastangomis, padėkime, skatinkime ir remkime (nepamiršdami ir įvertinti) jaunimo darbą.

MOTINOS MARIJOS KAUPAITĖS TOBULYBĖS KELIAS

V. BAGDANAVIČIUS, M.I.C.

5. *Panslavizmo grėsmė Vakarų katalikybei ir Kazimiera Kaupaitė, vėliau motina Marija*

Norint geriau suprasti Kazimieros Kaupaitės herojišką dorovę ir tinkamiau ją įvertinti, negalima lengvai iš akių praleisti to sąjūdžio, iš kurio jos brolis ir ji yra kilę. Verta atkreipti dėmesį į tai, kad tas sąjūdis nebuvo vien kultūrinis ir tautinis. Jis buvo vakarietiškos katalikybės gynimas nuo panslavizmo, kuris prievarta buvo peršamas lietuvių tautai caristinės Rusijos.

Tai gerai išryškina dr. K. Avižonis savo straipsnyje „Bendroji rusinimo politika Lietuvoje“. Jis rašo, kad rusų administracija, tikėdama „slaviškosios kultūros pranašumu“ praėjusį šimtmetį, smerkė, anot jų, „dekadentišką Vakarų Europos kultūrą ir laikė provoslavų bažnyčią pagrindiniu Rusijos stiprybės šaltiniu praeityje ir tikra viltimi ateityje“ (kolektyviniame leidinyje „Kovos metai dėl savosios spaudos“, Čikaga, 1957 m., 30 psl.). Rusiškasis šovinizmas pasidarė savo rūšies religiniu kultu ir kiekviename nukrypime nuo jo buvo įžiūrima erezija (42 psl.). Slavofilizmas buvo suprastas kaip vienintelė tikra krikščionybės forma (31 psl.).

Šio panslavizmo pagrindiniu taikiniu buvo suprantama lietuvių tauta, nes turėta vilties vakarietišką katalikybę čia nugalėti. Iš šio panslavizmo sąjūdžio buvo išskiriami lenkai, kurių, kaip „klaidatikių“, rusai nemėgo. Tačiau įvairias kitas rusų tautas, pvz., bulgarus ir ukrainiečius jie stengėsi atskirti nuo katalikų Bažnyčios.

Tačiau rusų valdžia susidūrė su kietu lietuvių visuomenės pasipriešinimu. „Lietuviai nepanoro nei virsti pravoslavais, nei išsižadėti savo gimtosios kalbos“ (41 psl.).

„Kuo daugiau buvo knygnešiai persekiojami, tuo stipresnė darėsi jų veikla“ (43

psl.). Lietuviai nepriėmė ir jiems peršamos pravoslavijos. Jie vedė griežtą kovą dėl savo bažnyčių, priešinosi jų uždarymui ir jas gynė. Dėl tos pačios politikos buvo Lietuvoje naikinami vienuolynai, „kaip lotyniškai lenkiškos propagandos lizdai ir sukilimo šaknys“ (52 psl.). Kaip tik to pasipriešinimo prievarta kišamai pravoslavijai buvo įkvėpta Kazimiera Kaupaitė.

Kazimierai einant tryliktuosius metus, Lietuvoje buvo vienas ryškiausių pasipriešinimų pravoslavijai — Kražių skerdynės. Kadangi Kražiai buvo ne per toliausiai nuo Ramygalos, iš kurios buvo kilus Kazimiera, tai, be abejo, šis įvykis jai buvo žinomas. Dr. Avižonis šitaip trumpai tą įvykį mini:

„Katalikybės persekiojimui vis stiprėjant, žmonės net jėga bandė priešintis bažnyčių ir vienuolynų uždarinėjimui. Tokie pasipriešinimai įvyko Tytuvėnuose, Kęstaičiuose ir kitur. Uždarant Kęstaičių bažnyčią 1886 m., kazokai su žandais jėga išvaikė žmones, išgriovė bažnyčios altorius, sulaužė kryžius, sukapojo paveikslus ir bažnytnes vėliavas, net sugadino senų ir ligotų kunigų prieglaudos namus, kad nebegalima būtų juose gyventi. Po visą pasaulį labiausiai pagarsėjo kruvinasis benediktinių vienuolyno ir jų bažnyčios Kražiuose uždarymas 1893 m. Kražių skerdynės net pačioje Rusijoje sukėlė liberališkesnės visuomenės dalies pasipiktinimą, kad net žymiausi rusų advokatai patys apsiėmė kaltinamuosius ginti ir pasiekė gana laimingą bylos pabaigą. Bylos metu jie net reikalavo nubausti savivaliaujančius valdininkus ir sudrausti policines priemones prieš tikėjimą“ (53-54 psl.).

Šie įvykiai buvo, be abejo, gyvai svarts-tomi Kaupaitės šeimoje. Negalima manyti, kad tai nebūtų darę jai įspūdžio. Dėl to,

norint geriau suprasti jos dvasią, reikia atkreipti dėmesį į šiuos įvykius.

Lietuvių tautos spontaniška kova prieš prievartą peršamą pravoslaviją ir už Vakarų krikščionybę ligi šiol nėra pakankamai Vakarų katalikiškose visuomenėse įvertinta. Kaupaitė buvo šioje kovoje išaugusi, kaip aktyvi jos dalyvė. Ji pradžios mokslą išėjo ne viešojo rusiškoje mokykloje, be privačioje. Tai iš dalies pateisina, kad ir ji pati geriau suprato reikalą organizuoti jaunimo mokyklą savo numatomoje vienuolijoje. Privatus jaunimo mokymas, pradėtas Lietuvoje vysk. Valančiaus, buvo suprantamas uždavinys daugumai ir Lietuvos kunigų. Dėl to ir Amerikos lietuviškose parapijose privačių mokyklų steigimas buvo lengvai suprantamas katalikiškos pastoracijos uždavinys.

6. Kazimieros studijos Šveicarijoje

Apsisprendusi tapti vienuole, mokytoja Kazimiera nebuvo naivi ir suprato, kad jai trūksta mokslo ir vienuolinio gyvenimo supratimo. Kai ji savo apsisprendimą už vienuolinį gyvenimą ir už studijas Šveicarijoje pranešė broliui kunigui Skrantone, jis mielai pritarė jos sumanymui. Jai pažadėjo apmokėti visas gyvenimo ir mokymosi išlaidas, nors pirmiau jis ir juokėsi iš jos vienuoliško polėkio.

Vykdamą studijuoti į Šveicariją, Kazimiera tik vieno dalyko prašė maldoje — kad viskas išeitų Dievo garbei.

Studijuodama Šveicarijoje, Kazimiera nebuvo viena — su ja buvo ir kitos dvi draugės. Dėl to į šias studijas galima žiūrėti, kaip į savotišką būsimos vienuolijos sėklą.

Iš Kazimieros biografijos aiškėja, kad, kai ji mokėsi Šveicarijoje, vienuolijos steigimo mintis buvo žinoma ne tik jai pačiai, bet ir plačiau. Tai buvo žinoma Šv. Kryžiaus seserų vadovybei Ingenbohl, Šveicarijoje, kur šios lietuvaitės mokėsi. Tai buvo žinoma ir kun. Jonui Naujokui, kuris čia atvyko vesti joms rekolekcijų. Jis labai įsamiškai joms kalbėjo apie sunkenybes steigti

naują vienuoliją. Tokia rekolekcijų vedėjo kalba būtų nesuprantamas dalykas, jeigu jis nebūtų žinojęs, kad rekolekcijų dalyvės mano steigti vienuoliją.

Šis kun. Naujoko perspėjimas yra vertas dėmesio. Visų pirma tuo atžvilgiu, kad šios rekolekcijų dalyvės buvo kelyje į vienuolijos steigimą. Antra, šis perspėjimas yra vertas dėmesio, norint geriau įvertinti tą uždavinį, prieš kurį stovėjo Kazimiera. Mat devynioliktame amžiuje Šv. Sosto laikysena naujų vienuolijų steigimo atžvilgiu buvo labai atsargi ir santūri. Naujų vienuolijų steigėjus Vatikano atstovai atkalbinėdavo nuo tų sumanymų, patardami stoti į jau esamas vienuolijas.

Kad dėl naujų vienuolijų steigimo Šv. Sosto laikysena praėjusio šimtmečio pabaigoje ir net šio šimtmečio pradžioje buvo santūri, tai matyti ir iš pal. Jurgio Matulaičio vienuolijos steigimo pastangų. Tik žinodamas nepalankų vienuolijų steigimui nusiteikimą Vatikane, jis nesiėmė steigti naujos vienuolijos, bet įsijungė į seną vienuoliją, ją pertvarkydamas. Nėra abejonės, kad pal. Jurgio Matulaičio vienuolijos samprata yra labai moderni ir nedaug ką bendro turinti su senuoju Marijonų ordinu.

Toliau, grįžtant prie Kazimieros vienuolijos steigimo, reikia pasakyti, kad ji buvo laimingesnė už pal. Jurgį Matulaitį, nes jai pasisekė įsteigti visai naują vienuoliją. Tai atsitiko ne be ypatingos Dievo palaimos. Tai galėjo atsitikti ir dėl daugelio jos savybių. Visų pirma dėl to, kad ji veikdama visuomet rūpinosi Dievo garbe. Šalia to, kaip vėliau matysime, ji buvo labai nusižeminusi ir kantri. Taip pat ji buvo labai tvirtos valios.

Kad kazimierietės galėjo būti įsteigtos, reikia atitinkamą nuopelną pripažinti JAV episkopato atstovams. Vyskupai, su kuriais Kazimierai teko turėti kokių nors reikalų, nors kartais buvo ir per daug atsargūs su niekam nežinoma lietuvaitė, bet vis dėlto jos sumanumo neužgesino, bet leido išaugti ir subręsti.

7. „Naujas užmanymas“

Nėra savaime suprantamas jaunos studentės sumanymas būti perkeltai į Šv. Kryžiaus Gailestingųjų seserų vienuolijos naujokyną, kurios nare ji aiškiai nenorėjo būti. Ji rašo laišką Šv. Sostui, prašydama, kad „ji norinti tapti vienuole ne šios kongregacijos, bet kad jai būtų leista šioje kongregacijoje, jos naujokyne, susipažinti su vienuoliniu gyvenimu“ (Brizgys, 61 psl.). Reikia džiaugtis, kad Šv. Sostas į šį jaunuolės prašymą nepažiūrėjo raidiškai ir leido lietuvaitėms Šveicarijoje pradėti vienuolinio gyvenimo studijas.

Iš šio Kazimieros elgesio galima padaryti keletą išvadų. Pirmiausia, ji turi aiškų tikslą steigti vienuoliją. Šiuo laikotarpiu jos užrašuose vienuolijos steigimas yra vadinamas pridengtu vardu — „Naujas užmanymas“. Greičiausiai tai daroma dėl to, kad būtų apsisaugota nuo įvairių galimų kliūčių, kol idėja dar nėra tapusi kūnu. Atsargumui pagrindas buvo gana ryškus. Jau prieš jai vykstant studijuoti į Šveicariją, Rusijos administracijai buvo paaiškėjęs šis sumanymas, tai ji nevengė net nepaprastų pastangų jį sukliudyti. Rusų agentas bandė areštuoti Kaupaitę su draugėmis ir kun. Miliuku net Berlyne, kur jis jokios jurisdikcijos neturėjo. Reikia dėkoti Dievo Apvaizdai, kad šios jų pastangos nepasisėkė.

Kitos išvados: Kazimieros drąsa ryžtis mokytis vienuolinio gyvenimo iš pačių pagrindų — naujokyne. Taip pat aiškiai matome Kazimieros dvasios bruožus, pasireiškusį visoje jos veikloje — protingą priėjimą prie problemos. Ji nenori būti vienuolinio gyvenimo eksperimentuotoja. Ne kartą dvasingi žmonės pasineša šia kryptimi. Jie pasitiki vien savo pašaukimu ir imasi dvasinio gyvenimo eksperimentų.

Kaupaitė nenori būti eksperimentuotoja nei savo gyvenimu, nei tų asmenų, kuriems jai reikės vadovauti. Ji nori tapti tikra vienuolinio gyvenimo specialiste. Ir tokia ji

pasidarė, pažindama Europos vienuolinio gyvenimo pobūdį, kurį ji vėliau turėjo galimybę palyginti su JAV vienuoliniu gyvenimu.

Tačiau tai dar nereiškia, kad kelias organizuoti lietuvių moterų vienuolyną jau būtų buvęs atviras. Iš jos brolio jai rašyto laiško paaiškėjo, kad JAV Lietuvių Kunigų Vienybės mintis organizuoti vienuolyną yra sugriuvusi. Dėl to brolis jai pataria atsisakyti naujos vienuolijos organizavimo ir stoti į kitą vienuoliją. Suprantamas dalykas, kad tai sukėlė didelę krizę Kazimieros dvasioje. Nepaisant to, kad ji buvo labai stipraus charakterio, tas ją taip labai paveikė, kad ir kiti tai pastebėjo. Tos saviautos ji negalėjo paslėpti. Vienuolės pradėjo ją klausinėti, kodėl ji tokia nusiminusi.

Šioje krizėje jai pagelbsti seserys, pas kurias ji mokėsi vienuolinio gyvenimo. Jų patarimas buvo labai radikalus. Kazimiera energingai ėmėsi jį vykdyti. Pasilikusi viena savo „užmanyme“, ji elgiasi kaip tikras vadas. Ji duoda savo broliui uždavinį surasti kunigą, kuris būtų jos steigiamos vienuolijos kapelionas. Kapeliono uždavinys būtų surasti Amerikoje vyskupą, kuris sutiktų tą „užmanymą“ globoti ir išgauti jam Šv. Sosto leidimą.

Gera, kad jos brolis priėmė šį uždavinį. Toks kunigas buvo surastas — tai kun. Antanas Staniukynas. Kai ši žinia buvo Kazimierai pranešta, galima suprasti, koks buvo jos džiaugsmas.

Kun. A. Staniukynas tuoj pradėjo eiti savo apsiimtas pareigas. Jis gavo iš Harrisburgo vyskupo J.W. Shanahan leidimą steigti lietuvišką seserų kongregaciją jo vyskupijoje. Apie tai jis tuoj pranešė Kazimierai Kaupaitei. Tai buvo jai didelis naujas džiaugsmas.

Šveicarijoje Kazimiera turėjo dvi drauges, kurios turėjo sudaryti naujos vienuolijos branduolį. Tačiau viena iš jų pasitraukė, o kita — Judita Dvaranauskaitė — susirgo ir turėjo operaciją. Kazimierai,

Arkiv. J. Steponavičius atšventina arkikatedrą

J. Grikienio nuotr.

pasilikusiai vienai, buvo nauja krizė. Ji net grįžo į Lietuvą, į savo tėviškę. Iš ten parašė broliui laišką, kad ji negrįšianti nei į Šveicariją, nei į Ameriką.

Paviršutiniškai žiūrint, gali kilti klausimas, kodėl toks staigus ir nelauktas pesimizmas užgulė tokią drąsią ir energingą moterį. Bet panašios krizės yra gana būdinga apraiška tokių žmonių gyvenime, kurie ryžtasi veikti kartu su Dievu. Nežinia, iš kur tokios krizės kyla, bet Dievo veikimo dėka jos tik labiau išryškina Apvaizdos veikimą žmogaus gyvenime. Tai yra būdinga daugeliui šventųjų.

Netrukus Kazimiera iš šios krizės išsigelbsti, kai pasveiksta jos draugė ir kai ji suranda savo pusseserę vietoj pasitraukusios. Tačiau iškyla vėl nauja kliūtis.

8. Nauja kliūtis

Šių trijų naujokių ruošimasis steigti naują vienuoliją vėl patyrė netikėtą kliūtį. Pasikeitė vyskupo Shanahan nuomonė. 1906 m. vasario 11 d. jis parašė kun. Kaupui laišką, kuriame atsisako savo sumanymo globoti naują lietuvaikių vienuoliją, nes jis nematęs galimybių, kad tos trys paprastos lietuvaikės sukurtų naują vienuoliją. Tokiam žygiui reikalinga šventi ir daugiau išsilavinę asmenys. Jis pataria kun. Kaupui perkalbėti savo seserį, kad ji verčiau pasirinktų kokią nors esamą vienuoliją.

Nors šis vyskupo Shanahan nuomonės pasikeitimas sudarė didelę kliūtį vienuolijos steigimui ir labai nuliūdino kun. Kaupą ir jo seserį, bet beatifikacijos bylai tai gali

padėti. Vyskupas pasakė, kad įsteigti vienuolijai reikia išsilavinusio ir švento žmogaus. Vienuolija buvo įsteigta, tad iš to galima padaryti išvadą, kad steigėja buvo šventa.

Nors ta žinia Kazimierai buvo labai nemaloni, bet ji nekrinta į paniką, o elgiasi labai ramiai ir protingai. Pirmiausia ji broliui rašytą vyskupo laišką perduoda vienuolyno viršininkei ir kreipiasi į brolių, prašydama parašyti gerai argumentuotą laišką vyskupui Shanahan ir prašyti, kad jis neatsisakytų nuo savo pirmesnio sutikimo, nes šis klausimas jau yra toli pažengęs pirmyn. Ji pati meldėsi ir pavadė Dievui šį svarbų reikalą, tvirtai tikėdama, kad jis viską sutvarkys.

Netrukus viskas gerai susitvarkė, ir vysk. Shanahan rašė kun. Staniukynui, kad jis greičiau paruoštų norimos steigti kongregacijos statuto projektą ir jam atsiųstų.

Tačiau Kazimierai buvo dar viena sunkenybė — kalbos klausimas. Kai ji buvo supažindinta su steigiamos vienuolijos konstitucija, pamatė, kad ten buvo parašyta, jog maldos toje vienuolijoje bus kalbamos angliškai. Kazimierai tai sukėlė didelį rūpestį. Ji žinojo, kad lietuviškoje visuomenėje tada vyravo dr. Vinco Kudirkos, tautos atgimimo vado, dvasia ir pažiūra, kad kalba yra didesnis tautos vienybės ryšys, negu kilmės giminytė.

Kaip Kazimiera elgėsi šiuo atveju? Visų pirma reikia atkreipti dėmesį į du dalykus. Pirmiausia ji čia susitiko su skaudžia vienuoliško gyvenimo realybe, kad kartais tenka paklusti ir tuo atveju, kai tai padaryti nėra lengva. Tai buvo gera pamoka būsimajai vienuolyno vyresniajai. Ji pati turėjo patirti tą vienuolinio gyvenimo tikrovę. Jai nebuvo tai lengva. Nors save ramino, kad reikia klausyti vyresniųjų, bet ir širdis, ir protas jai nedavė ramybės. Ji prisipažįsta, kad net melstis jai buvę sunku. Bet visą šį reikalą ji pavadė Dievui. Ji pasitikėjo, kad Dievas viską tinkamai sutvarkys, kaip

DVASIA STROPI, BET KŪNAS SILPNAS

CHIARA LUBICH

“Budėkite ir melskitės, kad neįpultumėte į pagundą. Dvasia, tiesa, stropi, bet kūnas silpnas” (Mt 26,41).

Tuos žodžius Jėzus pasakė Petruui Jokūbui ir Jonui, kai rado juos miego įveiktus, jo agonijos metu Getsemanėje. Jis buvo pasiėmęs tuos tris apaštalus, tuos pačius tris, kurie matė jo atsimaitymą ant Taboro kalno — norėdamas, kad tą sunkią valandą jie būtų su juo. Jiems tai buvo proga maldoje kartu su Jėzumi pasiruošti įvykiams, kurie ir juos turėjo ištikti, kaip baisūs bandymai.

Kad galėtumėm suprasti tų žodžių tikrąją reikšmę, turime prisiminti tas aplinkybes, kada jie buvo pasakyti. Tai, ką Jėzus norėjo pasakyti apaštalams, reiškė daugiau negu patarimas. Tie žodžiai rodė jo vidinį stovį, kai jis ruošėsi tam bandymui.

Artėjančios kančios akivaizdoje jis meldėsi visa siela, kovojo su mirties baime ir pasibaisėjimu, pavesdamas save Tėvo meilei, kad galėtų vykdyti jo valią ligi pabaigos ir taip daryti padėtų savo apaštalams.

Čia mes matome Jėzų, kaip pavyzdį visiems, kuriuos ištinka bandymai, ir kaip brolių, kuris yra su mumis tomis sunkiomis valandomis.

Jėzus dažnai ragindavo būti budriems. Tuo jis norėjo pasakyti, kad neleistumėm savęs įveikti dvasiškam mieguistumui, visuomet būtumėm pasiruošę priimti Dievo

ir ligi šiol viską nuostabiai tvarkė, kaip ją, nežiūrint net labai didelių kliūčių, vedė į užsibrėžtą tikslą.

(B.d.)

MYLIMAS KRISTAU!

(Suaugusiųjų konkurse II premiją laimėjęs straipsnis)

DALIA STANIŠKIENĖ

Žinau, Tu nenustebsi, gavęs šį laišką, nes juk kalbuos su Tavim kasdien savo širdyje. Kalbuosi apie daug ką, apie viską. Ir neabejoju, kad Tu girdi ir išklausai, nes juk pats pasakei: “Ir ko tik prašysite mano vardu, aš padarysiu, kad Tėvas būtų pašlovinas Sūnuje” (Jono 14, 13).

Šiandien aš nutariau išsakyti Tau, Kristau, savo mintis ir jausmus apie tikėjimo ir lietuviybės įtaką mano gyvenimui. Kodėl Tau, o ne savo vyrui, dukteriai ar draugei? O todėl, kad kalbėdama Tau, turėsiu būti atvira ir nuoširdi, nes Tau meluoti neįmanoma; Tu juk jau žinai, kas mano širdy... Kodėl laišku? Nes laiškus rašyti labai mėgstu, ir laiškuose dažnai pasakoma daugiau, negu gyvu žodžiu. Skirtumas tik toks, kad, parašius vyrui, dukteriai ar draugei, ne visuomet sulauki atsakymo... O iš Tavęs, Viešpatie, vienokiu

ar kitokiu būdu, anksčiau ar vėliau, atsakymas į visus mano klausimus ar rūpesčius visuomet ateina... jei tik aš atidarau savo akis, ausis ir širdį...

Nei lietuviybės, nei savo krikščioniško tikėjimo, atėjusi į šį pasaulį, nepasirinkau. Gimiau lietuviškoj šeimoj, ir niekada nekilo abejonė, kad esu lietuvaitė. Buvau pakrikštyta ir nuo vaikystės dienų žinojau, kad esu krikščionė. O tačiau kažkur kažkada padariau sąmoningą nutarimą: ir lietuviybę, ir savo krikščionišką tikėjimą įgyvendinti

— ne tik vardu, bet ir savo gyvenimu būti tikra lietuve ir tikra krikščione. Tai nebuvo ir nėra lengva; tai reikalavo ir tebereikalauja nuolatinių pastangų. Ilgainiui įsitikinau, kad tai vertybės, dėl kurių reikia ir verta kovoti, vargti ir nepasiduoti. Nes be lietuviybės mano gyvenimas būtų daug skurdesnis, o be tikėjimo išvis neįsivaizduoju gyvenimo;

valią, pažindami ją kasdienos gyvenime ir ypač turėtumėm išmanyti matyti sunkenybes ir kentėjimus Dievo meilės šviesoje.

Budrumas ir malda yra neatskiriami. Malda yra būtinai reikalinga, kad galėtumėm atlaikyti bandymus. Žmogaus trapią prigimtį (“prigimtis yra silpna”) padeda apgalėti Dvasios galybė.

Kaip mes turėtumėm gyventi pagal čia mąstomus Jėzaus žodžius? Mes taip pat turime būti pasiruošę priimti mažus ir didelius bandymus kiekvieną dieną. Bandymai mus ištinka diena iš dienos neišvengiamai. Pirmoji sąlyga, kurią Jėzus mums pataria apgalėti kiekvienam bandymui, yra budrumas. Tai yra įžvalgumas ir

įsitikinimas, kad Dievas leidžia bandymus ne mus prislėgti, bet taip, kad juos apgalvotumėm dvasiškai.

Bandymų metu kaip tik turime melstis. Malda yra reikalinga, nes tuo metu gali mus ištikti du ypatingi gundymai, kuriems pasipriešinti gal būtumėm per silpni. Vienas jų yra manymas, kad mes patys galime apgalėti. Antrasis yra baimės jausmas, kad neadaikysime, lyg bandymas būtų virš mūsų jėgų, bet Jėzus užtikrina, kad mūsų dangiškasis Tėvas nepaliks mūsų be Šventosios Dvasios pagalbos, jei būsim budrūs ir jo prašysime tikėdami.

Iš anglų kalbos išvertė **Kostas Paulius**

ir todėl kasdien už jį dėkoju. Kai pergyvendavau sunkias nusivylimo valandėles, kai atrodydavo, kad jau netesėsiu, kai lietuviybė ar tikėjimo įgyvendinimas momentui tapdavo lyg nepakeliama našta, vėl iš kažkur atsirasdavo viltis, entuziazmas ir naujas ryžtas. Šiandien žinau, Kristau, kad Tu man visada buvai tas nežinomas Kažkas, kuris mane vedė ir palaikė. Šiandien žinau, kad be Tavęs nebūčiau ištesėjęs.

Užgimusi lietuviškoj šeimoj, galėjau nuo jos ir nutolti. Tačiau šeima man visada buvo lietuviybės puoselėtoja. Plačia prasme šeima man buvo ir giminės, kurie taip pat daug prisidėjo prie mano lietuviškumo. Vėliau dar ir lietuviškos mokyklos, organizacijų, lietuviškos aplinkos išeivioj skatinama ir įtaigaujama tapau sąmoninga lietuvaitė. Po karo, Vokietijoje, išeivių stovykloje gyvenant, augant ir lankant tik lietuvišką mokyklą, tai buvo natūralu ir nesunku. Amerikon atvykus, sąlygos pasunkėjo, gyvenimas tapo dvilypis: teko dalintis tarp lietuviškos ir amerikietiškos aplinkos, lankant kasdien amerikietišką, o tik šeštadieniais lietuvišką mokyklą. Tačiau visada buvo ir laiko, ir noro abiem, nes lietuviybė jau buvo giliai įaugusi į mano sielą, tai buvo jau integrali mano gyvenimo dalis. Lietuviybė išeivioj man buvo tikra Dievo dovana: ji praturtino mano gyvenimą, praplėtė akiratį ir suteikė man daug progų būti geresniu žmogum, gaunančiu ne tik daug pasitenkinimo, bet ir džiaugsmo iš visos lietuviškos veiklos ir bendravimo su kitais lietuviais. Pamačiau, kad būti lietuvaitė išeivioj prasminga ir svarbu dar ir dėl pavergtos tautos, dėl likusių Tėvynėj gimių, artimųjų. Tai dar stipriau išgyvenau, augindama savus vaikus, kuriems tas vertybes šeimoj stengėmės perduoti žodžiu, paskatų ir pavyzdžiu bei sudarydami sąlygas jų lietuviškai veiklai, neretai reikalaujančiai aukos ir iš vaikų, ir iš tėvų. Koks didelis džiaugsmas ir atpildas už pastangas buvo, kai pamatėm, kad ir vaikai jaučiasi dva-

siškai turtingesni, būdami lietuviai. Ne vienu atveju jų amerikiečiai draugai jiems nuoširdžiai pavydėdavo jų įvairaus ir įdomaus gyvenimo, surišto su lietuviybe: kelionių su dainų, šokių ar sporto grupėmis, vasaros ir žiemos stovyklų, draugų ir draugių įvairios pasaulio kraštuos... Tada ir pastangos juos auklėjant, į lietuviškus darželius ir mokyklas vežiojant, nuo televizijos programų ar kitų užsiėmimų nutraukiant, tikrai pasirodė prasmingos ir neveltui padėtos. Noriu tikėt, kad jiems ta lietuviybės dovana visada pasiliks brangi, ypač dabar, Tėvynei atgimstant ir ryšiui su kraštu taip sustiprėjus. Jų noras ir pastangos tą ryšį su tėvų žeme ir ten esančiais giminėmis palaikyti, jų kelionės į tėvų gimtinę tą džiaugsmą dar padidina. Tada vėl pajuntu, kokia didelė dovana mano gyvenime lietuviybė, kurią taip lengvai galėjau atmeti ir nueiti su stipria, kadais Amerikon atvykus, dar svetimo, bet taip svetingo ir mielo krašto srove... Šiandien galiu taip pat džiaugtis, kad ir to svetingo krašto dvasinių turtų nepaneigiau nei sau, nei savo vaikams, kol puoselėjau ir savo, ir jų širdyse lietuvišką liepsnelę...

Žinau, mano Kristau, kad tikėjimas yra didžiausia dovana ir kad už ją kasdien reikia dėkoti. Krikšto vandens ir žodžių neprisimenu, tačiau prisiminimuose iškyla mišios ir Pirmoji Šv. Komunija mažo Lietuvos miestelio bažnyčioj, kur ankstyvais rytais susitikdavau Tave. Žvelgdama atgal, manau, kad turbūt jau ten prasidėjo mano sąmoningo tikėjimo kelias, atvedęs iki šių dienų. Šiandien matau, kiek daug pastangų reikėjo padėti tą tikėjimą kasdien puoselėjant, kad jis būtų gyvas, kad mano kasdienybė ne tik lengvintų ir puoštų, bet ir įprasmintų.

Balzakas pasakė, kad "tikėti reiškia gyventi", o Tolstojus tikėjimą vadino gyvenimo jėga. Tikėjimą neįmanoma apibūdinti; jį reikia išgyventi; ir ne tik išgyventi širdy, bet įgyvendinti. Daug knygų parašyta apie

Arkikatedros atšventinimo mišios

J. Grikenio nuotr.

tikėjimą ir jo svarbą. Nemažai jų parašyta ir apie lietuviybę. Tos mintys geros ir reikalingos. Tačiau tik jas paskaičius dar nesi nei geresnis krikščionis, nei didesnis lietuvis. Mūsų kasdienis gyvenimas ir tai, kiek mes parodom meilės vienas kitam savo kasdienybėje, yra tiksliausias mūsų tikėjimo matas. Juk ir Tu, Kristau, atėjai tik vienam tikslui: įgyvendinti Dievo Meilę žmogui.

Tikėdama, kad meilė žmogui yra svarbiausia, nesutinku su tais, kurie nutautimą vadina „nuodėme“. Labai skaudu, kai žmogus atsisako savo tautos: mūsų tiek maža, todėl kiekvienas esame svarbus ir labai reikalingas. Tačiau prarasti tikėjimą — nepalyginamai didesnė tragedija, nes be tikėjimo nėra išganymo. Be tikėjimo ir visas gyvenimas, ir pati lietuviybė praranda

prasmę... Antra vertus, yra pavyzdžių, kad turint stiprų tikėjimą, nuoširdžiai išgyvenant savo krikščionybę, ir lietuviybė yra matoma kaip didelė vertybė. Stiprus krikščioniškas tikėjimas, jei tvirtai įgyvendinamas, skatina sąžiningai atlikti ir savo pareigas lietuvių, ir neleidžia atitrūkti nuo savo lietuviško kamieno. Juk tie, kurie didžiuojamės esą lietuviai, tikime, kad Jo valia esame užgimę lietuviškoj šeimoj.

Todėl jei iškyla konfliktas tarp pasirinkimo savo tautybės ar tikėjimo (pavyzdžiui, vedybų atveju), tikėjimas neabejotinai turėtų užimti pirmą vietą. Keistas ir nesuprantamas man galvojimas, kai išgirsti: kad ir ne bažnyčioj, kad tik su lietuvaite susituoktų... Kad ir be tikėjimo, bet štai už lietuvių ištekėjo!..

Aš manau, Kristau, kad klysta tie, kurie taip galvoja. Tų dviejų vertybų — lietuviybės ir tikėjimo — išvis negalima padėti ant vienos svarstyklės! Abi didelės vertybės, tačiau visai nepalyginamos!

Jei šiandien manęs paklaustum, Kristau, kas man gyvenime daugiausia įtakos padarė tapti tokia, kokia esu, nedvejodama atsakyčiau: tikėjimas! Bet taip pat nedvejodama pripažinčiau, kad lietuviybė man buvo ir yra — nepakeičiama ir labai brangi!

Tikėjimas į Tave, Kristau, padaro mane jautresnę ir savo lietuviškai kilmei. Juk ir Tu buvai dalis tautos, ir Tu savuosius mylėjai. Tikėjimas man sako mylėti, kas gera, gražu ir tauru. Matau aš savo tautos silpnybes, nupuolimus, tamsiąsias puses. Bet taip pat matau joje daug gėrio, grožio, kilnumo — vertybių, kurios man, kaip krikščionei, yra nepakeičiamos.

Savo tikėjime kasdien patiriu daug džiaugsmo ir tuo patirtu džiaugsmu, ta išgyvenama meile Tau, Kristau, noriu dalintis su kitais. Panašiai jaučiuosi ir lietuviybės atžvilgiu: apsisprendžiau likti ir būti lietuve ne tik dėl to, kad esu savo tautai reikalinga, bet ir todėl, kad gera būti lietuve, kad lietuviybėje randu ir savo dvasiai daug peno. Šiuo džiaugsmu ir entuziazmu, šia meile lietuviškom vertybėm bandydama dalintis su kitais — savo vaikais, organizacijoj ar su lituanistinės mokyklos mokiniais — siekiu, kad tai nebūtų jiems tik žodžiai, kad ir jie tą meilę pajustų ir išgyventų. Žinojau, kad tik su džiaugsmu išgyventa ta vertybė paliks jiems sava ir nepamainoma. Juk ir aš tą patį išgyvenau, kai tie, kurie manyje skatino tikėjimą ir lietuviškumą, dalinosi su manim savo patirtim ir išgyvenimais. Dalinosi... Ne pamokslai (nors jie ir buvo puikūs), o pasidalinimas sava patirtim mane uždegė ir dar vis tebežavi ir šiandien.

Gal per ilgai Tave varginu šiuo laišku, Kristau. Atleisk, bet nemoku rašyti trumpų laiškų tiems, kuriuos myliu. O Tu, būdamas tobula Meilė, gerai mane supranti, kaip joks

žmogus negali suprasti. Kalbėdama dabar su Tavim, bandau suvokti, kur pagaliau susitinka tikėjimas ir lietuviybė... Prieš akis man išskyla daug pavyzdžių iš mūsų lietuviškos kasdienybės: Sadūnaitė, Cidzikas, kiti badautojai, visi tie Kronikoje skaityti vardai ir tūkstančiai nežinomų, kurių kaulus parvežė iš Sibiro taigų į savąją Lietuvos žemelę bent palaidot... Tiek daug tikėjimo pavyzdžių ir taip “arti namų”! Jie drįso kovoti už savo tautą ir mirti už savo tikėjimą. Tai tie, kurie teismuos lietuvišku žodžiu sakė, kad DIEVAS YRA MŪSŲ PRIEGLAUDA IR STIPRYBĖ!

Mano širdis pilna neišsakomo dėkingumo Tau, Kristau, už jų tikėjimo pavyzdį, parodytą savo gyvenimu. Tu buvai ir esi su jais visais; būk ir su manimi mano lietuviškoj maldoj ir Tavo Meilėje...

Šoninė arkikatedros nava
J. Grikenio nuotr.

ŠVENTASIS TĖVAS JONAS PAULIUS II IR LIETUVA

KUN. K.J. AMBRASAS

1990 m. gegužės mėn. 18 d. popiežiui Jonui Pauliui sukako 70 metų, o spalio 22 dieną sukaks dvylika metų, kai Šv. Petro bazilikoje per šv. mišias kardinolas protodiakonas Pericle Felici uždėjo ant naujai išrinktojo Šv. Tėvo Jono Pauliaus II pečių vilnonę išsiuvinėtą stulą, juostą, ženklinančią popiežiaus pastoracinę, ganytojinę paskirtį Bažnyčioje ir pasaulyje. Šitokia buvo Jono Pauliaus II popiežiavimo pradžia, kurios dvyliktąsias metines spalio mėnesį minės visas krikščioniškasis pasaulis.

Karolis Voityla gimė 1920 gegužės 18 Vadovicuose, Lenkijos kalnuotame krašte. Įšventintas kunigu Krokuvoje 1946 lapkričio pirmąją. Vyskupu pakonsekruotas 1962 rugsėjo 28. Kardinolu pakeltas po penkerių metų — 1967 birželio 26. Popiežiumi išrinktas 1978 spalio 16.

Nuo pat savo popiežystės pradžios šv. Tėvas jautriai prisimena lietuvių tautą. Jai ne kartą yra parodęs daug palankumo ir meilės. Jo didelis nuopelnas, kad surengtomis iškilmingomis 600 metų krikščionybės, šv. Kazimiero jubiliejų dienomis, palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio paskelbimo ir kitomis progomis Lietuva buvo pagarsinta po visą pasaulį. Iš visų ilgoje Bažnyčios istorijoje popiežių Jonas Paulius II geriausiai pažįsta mūsų kraštą, dažnai jį prisimena ir, kaip pats sakęs ne vieną sykį, kasdien už ją meldžiasi. Tatai vieningas iš visų popiežių šv. mišias atlaikęs gimtąją mūsų kalbą ir per savo sveikinimus „Miestui ir pasauliui“ taria ne vieną žodį lietuviškai. Trijų keturių milijonų tautai — tai ypatingas ir išrinktinis Šv. Tėvo dėmesys. Sveikinimus Kalėdų ir Velykų dienomis šis popiežius kiekvienąsyk pasiunčia ir mūsų tautai lietuviškai. Štai ir 1990 per

Kristaus prisikėlimo šventę 21-ąją kalbą prabilo lietuviškai tokiais žodžiais: „Už visus žmones mirusį ir prisikėlusį Jėzų maldaujame taikos mylimai lietuvių tautai, kad jos troškimai išsipildytų, remiantis dialogo, pagarbos ir susipratimo dvasia“. Jis ne kartą didesnes ar mažesnes lietuvių grupes audiencijoje pasveikina lietuviškai, o per šv. Kazimiero jubiliejų, laikydamas šv. mišias Lietuvos kankinių koplyčioje šv. Petro bazilikoje, pasakė net ilgesnį lietuvišką pamokslą.

Visados gerai ir objektyviai jausdamas viso pasaulio įvykių pulsą, Šv. Tėvas neišleidžia iš savo akiračio ir mažos mūsų tautos likimo. Ir dabar, nepaisydamas 1981 gegužės 13-ąją patirto žiauraus pasikėsinimo, sunkios ligos ir slegiančių nūdienos didžiulių rūpesčių, kai mūs tauta, galyndamasi su tūkstanteriopais vidaus ir išorės priešais didvyriškai atmušdama įvairias psichologines iš visų pusių atakas, buvo palikta didžiųjų pasaulio tautų vieniša nelygioje kovoje, popiežius 1990 kovo 25, sekmadienį, Šv. Petro aikštėje, prieš sukalbėdamas vidudienio „Viešpaties Angelas“ maldą, ypatingai prisiminė Lietuvą tokiais žodžiais: „Šv. Petro bazilikos požemyje yra lietuvių koplyčia — daugiaamžio lietuvių tautos ir Lietuvos Bažnyčios ryšio su Apaštalų Sostu ženklas. 1987-ais metais dėkojome Švč. Trejybei už šešis šimtus metų nuo Lietuvos krikšto, o trejus metus anksčiau globoti Lietuvą meldėme šv. Kazimierą, minėdami jo mirties 500 metų sukaktį. Per šiuos abu jubiliejus prie Šv. Petro bazilikos altoriaus susibūrė visos Europos vyskupai, — apgailestavo Šv. Tėvas, — man pačiam nebuvo leista Lietuvoje švęsti šias sukaktis.

Šiandien Lietuva yra Europos ir pasaulio dėmesio centre. Vardan daugiaamžio ryšio, kuris jungia Lietuvą su Visuotine Bažnyčia, melskime Dievo Apvaizdą, kad kuo greičiausiai atsirastų teisingi ir taikingi būdai Lietuvos problemai išspręsti. Melskime, kad Lietuvos klausimas būtų išspręstas nuoširdžiu dialogu, atsižvelgiant į visuotinai priimtus tarptautinės teisės principus.

Dievas tepašviečia ir tesuteikia jėgų visiems tiems, nuo kurių priklauso greitas šios opios problemos išsprendimas”.

Nors nelengva dangiškojo Vietininko našta ir rankoje laikomas kryžiaus formos pastoralas, į kurį kasmet vis stipriau ir stipriau reikia atsiremti ir kupinu gilaus susimąstymo žvilgsniu laiminti minias, Romos miestą ir pasaulį, bet šio popiežiaus širdyje nemaža dalelė skirta mūsų Baltijos kraštui, išvagetam Nemuno ir Neries, išakėtam skaudžių nelaimių ir nuoskaudų, iškentusiam didžiulių kančių ir tebestovinčiam didžiulės grėsmės akistatoje. Šv. Tėvas yra pasakęs: “Pusė mano širdies yra Lietuvoje”. Jei Kristaus Vietininko širdyje šitiek meilės ir pagarbos mūsų lig šiol daugelio tautų lūpose ir akyse nuskambėjusiam tautos vardui yra vietos, tai, žinia, kad jo malda, jo rūpestis, jo pastangos mūsų labai yra perduodamos ir dangui.

Šiomis didelio rūpesčio ir vilties kupinomis dienomis Lietuvai ypatingą prieraišumą popiežius Jonas Paulius II išreiškė prieš pat Velykas — balandžio 14-ąją — pasiuntęs Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkui kardinolui Vincentui Sladkevičiui tokio turinio telegramą:

“Artėjant Velykų šventėm, giliai širdyje jaučiu troškimą išreikšti Jums ir visiems Lietuvos vyskupsams mano gilią vienybę prisikėlusiam Viešpatyje. Meldžiu, kad savo išganymo malone jus stiprintų ir apšviestų.

Šiomis didelio rūpesčio ir vilties dienomis esu su Lietuvos Bažnyčia, kuri per šimtmečius ištikimai išsaugojo ir iš kartos į kartą perdavė savo krikščionišką tikėjimą. Dalyvaujama tautos laimėjimuose, kančioje ir kovose, ji buvo rūpestinga saugotoja bei laiduotoja tų religinių, moralinių bei kultūrinių vertybių, kurios pačios sudaro krikščionišką pagrindą ir tapatybę.

Savo meile ir rūpesčiu noriu apimti visą kilniąją jūsų tautą, kurios siekiami man ypač artimi šių šventų Velykų proga.

Maldoje pavedu visagaliam Dievui, kurio Apvaizda rūpinasi tiek atskirų žmonių, tiek tautų gyvenimu, jūsų mylimos tautos likimą. Teužtaria jus Švenčiausioji Mergelė Marija, kurios Vilniaus Aušros Vartuose šaukiateš mielu Gailestingosios Motinos vardu, ir jūsų tautos globėjas šv. Kazimieras.

Siunčiu apaštališką palaiminimą Popiežius Jonas Paulius II”.

Jei Šv. Tėvas su mumis, jei dangus lig šiolei daugel malonių suteikė mūsų kančiomis paženklintai ir kankinių kaulais nuklotai žemei, tikėkime ir toliau, nenuleiskime rankų, tik dar karščiau kartokime Bažnyčios himno žodius:

*Dievas mūsų prieglauda ir stiprybė,
Varge ištikimiausia pagalba.
Todėl nebijokime, nors ir žemė drebėtų,
Ir grimztu kalnai į jūrų gilybes.
Tekyla, tešniokščia sau marių bangos,
Tevirpa jų daužomos kalnų uolos.
Galybių Viešpats mus gina, visagalis
Dievas mus globoja.*

Jei mažas vaikas, labai išsigandęs ar

didelės nelaimės grasomas, kuo arčiau glaudžiasi prie savo motinos ir stipriau įsikerta į tėvo ranką, tegul ir mūsų tauta, tieksyk išmėginta, daužyta iš Vakarų ir trypta Rytų, ir šiandien ultimatyvių reikalavimų prispirta, nenusigąsta. “Jei medžiai stovėdami miršta”, tai tenesiklaupia grasinimų ir prievartos akivaizdoje, tenepabūgsta jokių išmėginimų akistatoje mūsų drąsi, ryžtinga ir kai kurių Nobelio laureatų vadinama “atkakliausia pasaulyje tauta”. Todėl į ją drįstame kreiptis ir ją pasveikinti:

Sveika, gimtoji žeme, pavargusi, bet nepalūžusi! Sveikas, padangių grumste, vy-tury, visų kančių ir ilgaamžio vargo pa-lydove! Sveika, Lietuvos padange, tiek metų išbuvusi tamsi, paniurusi ir ašarom plauta! Sveikas, kiekvienas lietuvi, išlaikęs išbandymus, prievartą ir baimę, grąsinimus ir nežinią! Sveika, pirmoji Velykų švente ir pirmasis artėjantis laisvas pavasari, kuris toks skausmingas, bet kartu ir toks džiugus, nes džiaugsmas pro ašaras visad prasmingesnis. Lietuvio vardas skamba po pasaulį ne už bombas ir ne už nusikaltimus, bet už tvirtumą, atkaklumą ir už drąsą tarti tiesų žodį: mes norime laisvės ir, nepaisant nieko, sakome visam pasauliui, kuris jau ne kartą atsakingomis akimirkomis į mūsų dejonę ir sielvartu atsiliepė šalčiu ir abejingumu, — vis viena mes sakome: esame laisvi!

*Dieve, globok, gink, saugok po-
piežių ir mūsų iškankintą Tėvynę!
Geroji Motina, neapleisk mūsų
tautos ir melski už mus ir pasaulį.*

■ Lietuvos Vyčių seimas šiais metais bus Pittsburge liepos 25-29 dienomis. Vyčiai nusprendė šiame seime pakelti prel. J. Prunskį į garbės narius

"Vasara

Vasara, vėl vasara.

Šilto lietaus vasara.

Šlapios žolės

**basom kojom džiaugtis
vasara.**

**Gėlių sapnavimo
vasara.**

**Tyloj lašančio lietaus
vasara.**

**Tyloj skambančios tylos
vasara.**

**Nakties išpuošta,
juodo žalumo,
obelis nokstančios
sodrumo
vasara.**

**Lyja žaibais,
tranko debesims
į dangoraižius,
vėjas suvelia
miesto nuotaikas,
nuotakos bėga basos
per žolę,
vaikai pašėlo
sprogstančių žiežirbų tvane.**

**Audra
ir vaikai atsižaidę
žiūrėjo pro langus į
vasarą.**

**Teresė
Pautieniūtė**

TAUTOS VĖŽYS

KUNIGAS JONAS

Absoliučiu visatos centru apsišaukusiam žmogui Dievas tampa pragaru. Todėl pragaru, kad jis kėsinaisi užbrėžti jojo didybei ribas. Sykį įsimylėjęs savąjį suverenumą, ateistas tiek pasikeičia, kad gali nebesivaržydamas ryti savo paties bendrus — žmones, nes ir tie gali kėsintis išplėsti jojo laisvę. Išmetęs Dievą iš savo gyvenimo, ateistas humanistas tampa panašus į piktybinio vėžio ląstelę žmogaus kūne. Tiek vėžio ląstelė, tiek ateistas kenkia visam kūnui, kuriame įsikerojo. Auga ir veikia, kaip geidžia jo nekontroliuojamas rajas apetitas, ir kaip parazitas graužia visą organizmą. Kaip nebesuvaldomos ląstelės puola ir naikina kiekvieną dar sveiką kūno ląstelę iki ją suardo, taip ir psichinis vėžys - ateistinis humanizmas atsiranda ten, kur organizmas atsisako paklusti nustatytai harmoniškai kūno visumos santvarkai.

Ankstesniame rašinyje (LL 1989.X) pastebėjau, jog ateistinis humanizmas, nukirsdamas žmogaus ryšį su Dievu, tuo pačiu izoliuoja žmogų ir nuo kitų žmonių. Paulius apaštalas nurodė, kokių būdu ta nelaimė drauge smogia ir visai žmonijai. Primindamas Romos krikščionims tikrąjį Dievą priimti atsisakančius pagonis, jis rašė: “Kaip jie (pagonys) nesirūpino pažinti tikrąjį Dievą, taip Dievas leido jiems vadovautis netiksliais išmanymu ir daryti, kas nepriidera”. Jis duoda sąrašą visokiausių žmoniškųjų iškrypimų, besibaigiančių išsigimimu ir susinaikinimu (Rom 1). Tai patvirtina įvairių tautų istorija. Išnyko tautos, žlugo didelės Atėnų, Romos ir kitos imperijos dėl savo nemoralumo. Ateistai, pritardami ir net skatindami nepaisyti dorovės įsakymų, veikia kaip tikra tautos

vėžio ugnis. Radęs Dievą, buvęs ateistas G.E.M. Joad taip aprašė savo patyrimus knygoje “Religijos praeitis ir ateitis”: “Religinis tikėjimas greit ir apčiuopamai silpsta, ypač jaunime. Jaunimas dabar nėra niekas, kiek nebesidomi tikėjimu, arba yra priešiškas. Pirmą kartą žmonijos istorijoje bręsta vyrų ir moterų generacija be tikėjimo. Ji nebejaucia, kad tikėjimas būtų reikalingas, todėl jį ignoruoja. Bet kartu jaunimas jaučiasi ir nelaimingas. Todėl ateistų tarpe yra nenormaliai didelis nuošimtis savižudžių” (p.464).

Ar tai laimė?

Tokia ateistinė nuotaika sukuria visuomenėje baimę ir įtarinėjimus. Tai patvirtina ateistų valdomieji kraštai. Neturint jokie aukštesnio idealo ir pripažįstant tik materiją, lengvai įsigali rietenos, smurtai, palaidas lytinis gyvenimas, šeimų irimai. Tautas apsėdo manija mėgautis vaidinimais, kinu, žurnalais, TV programomis, kur pagrinde vyrauja beširdis žiaurumas, sekso iškrypimai, besarmatis homoseksualizmas ir lesbianizmas. Dalį žiaurumo ir liguistų lytinių iškrypimų galima priskirti liberaliam ateizmui, skleidžiančiam klaidingas pažiūras į laisvę. Humanistinis ateizmas gina neprotingus meilės siautėjimus, laisvę plėsti kitų nuosavybę, laisvę naudotis narkotikais, kiek tik kam patinka, laisvę ardyti šeimas ir bendruomenes, laisvę nepripažinti jokios dorovinės atsakomybės ir t.t. Liberalais save vadinantiems ateistams pasisekė paveikti Amerikos teismus pripažinti visokio tipo nemoralius veiksmus kaip natūralius ir todėl nebaustinus, pvz., nusibodus gyventi moterystėje su vienu, moterims lengvai leidžiama

išsiskirti ir tuoktis su kitu, kiek kas kartą nori. Kai kur homoseksualų vadinamas santuokas irgi jau sulygina su normaliomis vyrų ir moterų santuokomis, o išgavę net valstybės apmokamus abortus, ėmėsi varyti propagandą sunkius ligonius, nebedarbingus senelius “pasaldintais vaistais”-nuodais pašalinti iš gyvenimo, kad nebūtų našta vaikams ir valstybei. Tuo pačiu metu jau imasi propagandos priversti genijus gimdyti vaikus, kad būtų galima išauginti naujas gabius, sveikų vyrų ir moterų kartas! O kas nenori vaikų naštos, reikia apmokėti abortus iš valstybės iždo! Taigi jau prieita prie valdžios apmokamų žmogžudysčių. Tokie yra ateistinio humanizmo vaisiai. Bet ar tai nėra moralinis ir fizinis tautų žlugdymas? Štai kur žmonės atsiduria, kai Dievas ir jo nuostatai nieko nebesaisto ir pats žmogus apsisprendžia, kaip jis nori elgtis. Bedybę ir kitokias pažiūras mokyklose galima toleruoti “žodžio laisvės” vardan. Bet mokiniams laisvu noru negalima prieš pamokas net tylom atsistojus pasimelsti. Ar čia sąžinės laisvė? Šitai ateistų humanistų mažuma verčia didžiausią daugumą Amerikos tikinčiųjų vergauti netikinčiųjų užmačioms.

Fordhamo universiteto Niujorke politinių mokslų ir konstitucinių teisių profesorius G. Constanzo, S.J., rašo, jog šitai aiškinti pirmąją konstitucijos pataisą yra ne tik “laukiniška ir absurdiška galvosena, bet ir priešinga Amerikos legaliajai bei natūraliajai istorijai, prieštarauja Amerikos tiek viešųjų, tiek privačiųjų mokyklų auklėjimo istorijai” (Religion in Public School Education 19-19 psl.).

Ateistų intelektualų pasisakymai

Laisvės natūrą, jos tikslą bei ribas aršieji ateistinių nuotaukų kovūnai suktais argumentais taip nuaiškina spaudoje, TV, radijų programose, kad teismai nebegali nieko pasmerkti už viešą nešvankumą skleidžiančius pornografijos biznierius! Por-

nografijos tvanas per paskutinį dešimtmetį taip užliejo viešąją rinką ir žaloja tautos dorovę! Tėvai ir visi piliečiai padaryti bejėgiai tam šlykštybių tvanui sulaikyti.

Jau 1982 metais anglas korespondentas Ian Brodie nurodė, kad Amerika taip rieda žemyn nuo ankstyvesnio puritoniškumo į pagonišką bendruomenę. “Šitokio Amerikos pasikeitimo raktas yra Aukščiausiojo Teismo kai kurie sprendimai, kad nešvankumai nepažeidžia Ameriko įstatymų. Ar ne keista ironija! Skirtas apsaugoti laisvę, tą Amerikos gyvenimo pagrindą, Aukščiausias Teismas laisvę suplaka su palaidumu ir šitai savo antspaudu patvirtina sergančiai visuomenei kenksmingus įstatymus ir užminuoja Ameriką jos viduje (“Christian Counter Attack” 1969 p.50-51)).

Moralinį palaidumą gina ir net pataria kai kurie žymūs ateistai intelektualai. Pvz., Bertrand Russell, anot kurio, “Visas Dievo supratimas išsivystęs iš Rytų despotizmo. Jis patarė žmonoms būti tiek pat neištikimoms savo vyrams, kaip vyrai (dažniausiai) esą neištikimi savo žmonoms” (B. Russell. “Why I am not a Christian” 1967, p.26).

“Vyrai, vieton varžę savo sekso polinkius, tepasitenkina tvardyti bet kokį pavyduliavimą dėl žmonių neištikimybės”. Esą nepageidautina, kad vyras ar moteris imtųsi rimto gyvenimo vaikams gimdyti, jei prieš vedybas neturėję lytinių santykių patyrimo (B. Russell). Šitokia pažiūra yra labai plačiai pasklidusi daugelyje kraštų. Ar tai ne moralinio vėžio simptomas?

Etikos profesorius episkopų teologijos seminarijoje Cambridge, MA, dr. Joseph Fletcher rašo: “Dorovės gerumas pareiškia nuo aplinkybių. Girdi, esą aplinkybių, kai ir geri tikintys žmonės gali laužyti paskutinius 6 Dievo įsakymus, normaliose sąlygose draudžiančius vagystę, žmogžudystę, svetimoterystę, melą, godėjimąsi, jei jie tai daro, vadovaudamiesi kilniais meilės sumetimais. Meilė padaranti gerus visus žmogaus

Arkikatedros atšventinimo pamaldose žmonės netilpo bažnyčioje

J. Grikenio nuotr.

veiksmus. Kiekvienas žmogus turįs pats nuspręsti, kokios yra jo aplinkybės ir kaip turįs jose elgtis. Niekas kitas neturįs teisės už jį tai nuspręsti ar jo nusprendimą ginčyti” (J. Fletcher, “Situation Ethics”, 1966 p.74).

Štai ateistinis humanizmas visoje savo nuogybėje. Jis atiduoda žmogui įgimtą dievišką teisę veikti taip, kaip jam pačiam patinka.

Kitas žymus ateistinis humanistas Sir John Huxley. Nors evoliucija tebėra neįrodyta tikrais mokslų argumentais, faktais, jam tai yra “de fide”, t.y. “būtinai tikėtina tiesa”. Todėl jis drįsto skelbti, kad “žmonijos rasei pagerinti valstybė galinti ir privalanti versti didelio proto genijus gimdyti vaikus, panaudojant ligoninių laboratorijų technikas gerai atrankai atlikti. (Garth Lcan,

“The Cult of Softness”. 1969, p.65).

Dr. Harvey Cox, profesorius Harvard universitete, reikalauja religiniu uolumu priklausyti ne Dievo, o Žmogaus karalystei, t.y. vadovautis ne religinės moralės nuostatais. Žmogaus paskirtis (o kas jam skyrė? KJ) esanti išganyti pačiam save, o ne koki-am Dievui. Jo numatymas reikalauja sukurti didingus istorinius, politinius ir socialinius potvarkius. Tik šitaip elgdamiesi žmonės išsivaduosią iš Dievo tironijos bei krikščioniškojo moralumo, dievobaimingumo ir legališkumo veidmainystės (Secular City). Jam Dievas — tai “visagalis ŽMOGUS”!

Šitokios įtakingų intelektualų, aršių ateistų skelbiamos pažiūros privedė ligotą Vakarų visuomenę prie didelio dorovinio palaidumo ir pastangų išsilaisvinti iš Dievo valdžios. Jiems laisvė - tai nusimesti re-

ligijos varžtus, tai nepripažinti jokių nuostatų tiek asmeniškam, tiek bendruomenės gyvenimui. Tokia klaidinga galvosena bei įsitikinimai užkrėtė milijonus žmonių. Jie jaučiasi gali nepaklusti jokiam autoriterui: nei Dievo, nei Bažnyčios, nei valstybės, nei tradicinėms dogmoms, nei teismams... Visa esą tik senovės puvėsiai, kuriais būtinai reikia nusikratyti. Todėl maištai, revoliucijos. Tačiau kur tokie ateistai humanistai pačiumpa valdžios vairą į savo rankas, ten jie pasirodo tikri kraugeriai. Niekam nevalia suabejoti jų galvosenos teisingumu. Pavyzdžiai: Sov. Rusijoje Stalinas ir jo sėbrai, Rumunija ir kiti komunistiniai kraštai.

Išsigimimas

Kad taip įsitikinusių yra tik mažutė žmonijos mažuma, tai nė kiek jiems nesvarbu. Saujelės homoseksualų, lesbiečių, narkomanų savo pažiūrų jungą primeta ar bent visomis priemonėmis stengiasi primesti visuomenės daugumai. Apie tokius apaštalus Paulius rašė romiečiams: “Jie negarbino Dievo, jam nedėkojo, pasiklydo mintimis, ir neišmani jų širdis aptemo. Besigirdami esą išmintingi, tapo kvaili. Jie netgi išmainė Dievo šlovę į nykstančius žmogaus, paukščių, keturkojų bei šliužų atvaizdus. Dievas per jų širdžių geismus atidavė juos neskaitumui, kad jie patys savo kūnus teršė. Jie Dievo tiesą iškeitė į melą ir lenkėsi bei tarnavo kūriniams, o ne Kūrėjui. Dievas paliko juos gėdingų aistrų valiai. Jų moteriškės prigimtinius santykius pakeitė priešingais prigimčiai. Panašiai ir vyriškiai pameta prigimtinius santykius su moterimis, užsidega geismais vienas kitam. Ištvirtavo vyrai su vyrais, ir jiems būdavo juose pačiuose už iškrypimą vertai atmonijama. Kaip jie nesirūpino pažinti Dievą, taip Dievas leido jiems vadovautis netikusiui išmanymu ir daryti, kas nepritinka. Todėl jie pilni visokio neteisumo, piktybės, godumo, piktumo, pilni pavydo, žudynių, nesantaikos, klatingumo, paniekos, apkaltų. Jie - Dievo

nekenčiami šmeižikai, akiplėšos, išpuikėliai, pagyrūnai, išradingi piktadariai, neklausantys tėvų, neprotingi, neištikimi, be meilės, negailestingi. Nors žino Dievo sprendimą, jog visa tai darantys verti mirties, jie ne tik patys taip daro, bet ir palaiko taip darančius” (Rom 1: 21-32).

Pagaliau daugelis ateistų komunistų pradėjo suprasti, jog be religijos žmogus sugyvuolėja, tampa net aršesnis už žvėris, ir tokių nebegalina suvaldyti. Gorbačiovas, lankydamasis pas popiežių Joną Paulių II, viešai pasakė, jog religija turinti įtaką žmonėms, ir komunistai padarę klaidą ją varždami. Todėl atmesdami komunistinę sistemą visoje Rytų Europoje ir pačioje Sov. Rusijoje, jau pradėjo atleisti savo varžtus ir leisti dėstyti religiją vaikams, už ką anksčiau mokytojai buvo baudžiami.

Ateistams Dievas — tai žmonijos priešas. Ir dieviškieji prigimtios įstatymai, dorovė esą politinio, bendruomeninio ir pilietinio gyvenimo priešai. Jie palaiką socialinį neteisumą, kliudą reikalingas reformas. Ateistas komunistas yra kruopštus griovėjas. Jis užsimojęs visomis įstatymų leidžiamomis priemonėmis nuversti keturis Dievo pastatytus apsaugos bokštus, ginančius žmogaus gyvybę, socialinę santvarką ir dievišką šventumą. Ateistas grubiai atplėšia Dievą nuo žmogaus, žmogų nuo religinės dorovės ir religinę dorovę nuo pozityviųjų žmonių leidžiamųjų įstatymų. Šitai sukuriamos trys bedugnės tuštumos žmogaus gyvenime. Besistengdami padaryti žmogų neva laisvą, nė nepastebi, kaip pakliūva į savo pačių despotizmo tinklus. Ir vėl pakanka pažiūrėti į ateistinių komunistų valdomus ar valdytus kraštus, paskandinusius milijonus žmonių ir mūsų pačių tautą vargų varguose.

Dievą nušalinus, atsiranda dvasinė tuštuma. Ji veda į religinę moralinę tuštumą, kuri baigiasi legaline (įstatymų) tuštuma. Puikybės išpūstas “visagalis žmogus” strimagalviais lekia užpildyti tas

tuštumas. Prisdengęs sudievinio sekso forma, palaidas hedonizmas įsirioglina į ištuštėjusį dieviškos ir natūralios dorovės sostą. Galų gale anarchizmas pačiumpa jokių įstatymų nepripažįstančias vadeles ir, apsisvaiginęs neribojamos laisvės galybe, veja žmonių kaimenę į visiško despotizmo chaosą ir visišką vergiją. Tokia yra žiauri, kieta ir neatiaidi bedieviškojo humanizmo šalta logika. Klasiškas tokios logikos pavyzdys yra napoleoniška, despotiška valdžia savo metu Prancūzijoje ir vėliausiais laikais Castro valdomoje Kuboje. Jis metė šūkį: „Humanismo es nossa vida“, t.y. mūsų gyvenimas - tai humanizmas! Tuo savo humanizmu jis įklampino 7 milijonus piliečių į moralinį, ekonominį ir į termitų pobūdžio komunistinį gyvenimą.

Andre Malraux rašė: „Visatoje be Dievo gyvenimas yra absurdas!“ Tą sakinį galima ir taip pakeisti: „Kai žmogus yra pats sau Dievas, tai galvos rieda nuo pečių, gausiai liejama kraujas ant šėtoniškos puikybės altoriaus“. Ar ne taip atsitiko ateistinę laisvę įvedus Sov. Rusijoje? Ar mes, lietuviai, to nepatyrėme savo kailiu? Gaila, kad dar mūsų tarpe ne taip maža galvojančių, jog, nuo Maskvos atsiskyrus, Lietuva galės būti laiminga ir be Dievo bei jo įsakymų, todėl jie savo ateities planavimuose neatsižvelgia į pasaulio Kūrėjo planus, viską planuoja, kuria grynai pagal savo žmogiškąją išmintį ir svajones. Užmirštame, jog per 70 su viršum metų be Dievo kurtasis rojus žemėje taip žiauriai atsirūgo visuose komunistiniuose kraštuose, kad sukilusi visuomenė jo išsižadėjo. Ir mūsų tautos pilietinei laisvei, pažangai ir laimei būtinai reikalinga grąžinti Viešpačiui deramą pagarbą ir vadovautis jo visai visų laikų žmonijai numatyta tvarka. Dešimtis Dievo įsakymų yra pasaulio pagrindinė konstitucija. Ją atmetus, turi žlugti laimingas žmogiškas gyvenimas.

Jau 1926 metais Osvaldas Špengleris, tartum Senojo Testamento pranašas, įspėjo Vakarų pasaulį: „Jūs mirštate. Jumyse regiu

visus puvimo ženklus. Galiu ir jums įrodyti, jog didieji jūsų lobiai ir didelis skurdas, jūsų kapitalizmas ir jūsų socializmas, jūsų karai bei revoliucijos, jūsų bedievybė ir jūsų pesimizmas, jūsų cinizmas ir nemoralumas, jūsų pairusios moterystės ir gimdymų kontrolės — štai kas iš pačios apačios, iš pašaknų jus žudo; o iš viršūnių — tai jūsų smegenys (inteligentai!). Tai mums įrodo tokie pat charakteringi senovės amžių išsigimusių ir žlugusių civilizacijų ženklai: Aleksandrija, Atėnai, neroniškoji Roma“. (Decline of the West, London, 1932).

Krikščionybę vertindamas vyriausias ateistas Leninas pasakė svarbią tiesą: „Mūsų revoliucija tol nepasiseks, kol nepašalinsim Dievo iš žmonių galvų. Jis tikrai perprato mesijinę dramą, šimtmečiais verdančią kovą „Deus delendus est! — sunaikintinas Dievas!“ Tai yra kovingųjų ateistų šūkis ir iššūkis. Daugiau kaip pusę šimtmečio ateistams tai gan gerai sekėsi. Išgujo misionierius iš Kinijos, šiaurinės Korėjos ir Vietnamo, iš Rytų Europos, suvaržė religiją Kuboje ir daugelyje kitų kraštų. Dabar ateistų (masonų) kontrolėje esanti kone visa didžioji pasaulio informacija — TV, radijas, didieji dienraščiai, žurnalai — įvairiausiais būdais stengiasi nuvertinti religines vertybes, propaguoti „laisvą meilę“, o Dievą bei religiją nutylėti, ignoruoti. Šiaurės ir Pietų Amerikose protestantų Bažnyčios neteko savo šventumo atspalvio. Katalikų Bažnyčią jos viduje graužia perdėto kitiškumo vėžys. Paulius VI pasakė: „Visko kritikavimas tapo labai madingas kai kuriuose katalikų tirštai gyvenamuose kraštuose. Blogiausia yra tai, kad ne tik kritikuojama Bažnyčios vadovybė ir jos elgesys, bet ir sėjami abejojimai seniai nusistovėjusiomis dogmomis bei dorovės dėsniais, dėl to suklestėjo autoriteto ir tikėjimo krizė. Todėl ir atrodo, jog ateizmo apaštalamis gerai sekasi statyti pasaulio kultūrą ant pagrindinės jų dogmos — „Dievas jau yra miręs“.

Kas darytina tikintiesiems?

Ir mums, kaip Leninui, turi būti aišku kaip dieną — „Ateismus delendus est“! t.y. naikintina bedievybė! Tai tikinčiųjų šūkis ir iššūkis.

Antra, tikintieji turi būti veiklūs kovotojai prieš Dievo priešus, kaip kovojo pirmieji krikščionys. Jie nekovojo nei kardais, nei peiliais, nei nuodais. Jų ginklas buvo krikščioniškoji meilė. Toje kovoje eitina dviem frontais. Reikia išsklaidyti ateistų skleidžiamas tamsybes — istorinius iškraipymus, tariamus „laimėjimus“, mokslininkų spėliojimus, peršamus kaip jau įrodytas tiesas. Reikia faktais parodyti ateistų užmojo veidmainišką naivumą. Už vis labiausiai tikintiesiems reikia liudyti Dievą savo šventu doru gyvenimu, kad ir šiais laikais netikinčius stebintų mūsų viens kito ir visų

žmonių nuoširdi meilė, kaip stebino pirmieji krikščionys, jog net pagonys sakė: „Žiūrėkit, kaip jie myli vienas kitą“ (Apd). Šiandien reikia ne cukrum apibarstyto pasaldinto tikėjimo; reikia geroko žiupsnio druskos apsaugoti nuo puvimo ir save, ir kitus. Nesibijoti, nesigėdyti visur pasisakyti: „Mes einam su Dievu, su Popiežium, o ne su pasaulio gudruoliais ateistais, visokio plauko liberalais, kuriems tik rūpi, kaip suniektinti, pažeminti tikėjimą ir mūsų dorovės principus bei papročius“.

Neverta įsileisti į tuščius, nevaisingus ginčus su ateistais, ypač viešumoje. Jiems ne tiesa rūpi, o tik pasirodyti išmintingiausiais, viską geriausiai išmanančiais, o jūs, tikintieji — tai tik atsilikę tamsuoliai.

Nereikia pamiršti ir dažnos nuoširdžios maldos ne tik už savo tikėjimo brolius ir seseris, bet ir už netikinčiuosius, kad Viešpats juos apšviestų, atvertų jų dvasios akis tiesai ir vėl įžiebtų amžinybės ilgesio liepsnelę. Mes diskutuojame ne kad būtų mūsų viršus, bet kad tiesa ir krikščioniškoji meilė laimėtų.

Pagaliau tikėjimas Dievu turi paruošti ir nuteikti tikintįjį mielai, džiaugsmingai aukotis, norint pasiekti pergalę. Ir Kristus pirmiau mirė, o tik paskui prisikėlė Pergalėtojas. Tas pats kryžiaus kelias ir prisikėlimas laukia kiekvieno krikščionio. „Kas nori būti mano mokinyš, tegu kasdien ima savo kryžių ir seka manimi“. Taip pasakė mūsų Gelbėtojas iš nuodėmės ir mūsų ydų bei silpnybių vergijos. O kad tokia meilė žavi ne tik mūsų laikų žmones nekrikščioniškoje Indijoje, bet sudomino ir Maskvos ateistus, liudija pakvietimas Motinos Teresės įsikurti raudonojo rojaus centre ir tarnauti visų apleistiems vargšams. „Meilė viską pakelia, viską nukenčia“ — rašė šv. Paulius. Tik krikščioniškoji meilė ir šiandien yra vienintelis vaistas ateizmo vėžiui išgydyti.

Ir šitai studijai pasinaudota Vincent Miceli, S.J., knyga „The Gods of Atheism“, Roman Catholic Books, P.O. Box 255, Harrison N.Y.

Arkikatedros vargonai J. Grikenio nuotr.

Kaip tamsus kambarys

prašvito

*(Jaunimo konkurse II premiją
laimėjęs rašiny)*

Aras Tijūnėlis

Rodos, kad visai neseniai sėdėjau vaikų darželio kambarėlyje ir kartu su draugais žaidžiau kaladėmis. Viskas atrodė tipiškai, išskyrus tai, kad tos kaladėlės nebuvo paprastos — ant jų buvo užrašytos raidės, lietuviškos raidės. Čia buvo mano šeštadieninės mokyklos darželio klasė. Netrukus išmokau sujungti tas raides į lietuvišką žodį, o po to — į sakinį. Taip ir pradėjau skaityti lietuviškai, raidę po raidės, žodį po žodžio. Tais metais sėkmingai baigiau darželį ir drąsiai žengiau pirmyn ir aukštin į lietuvišką pradžios mokyklą.

Ten jau reikalai rimtėjo. Jau nebežaidėm kaladėlėmis. Anksti keldavaus šeštadienio rytais, kad spėčiau į pirmąją pamoką. Mokytojai pradėjo reikalauti, kad mes išmoktumėm linksniuoti ir taisyklingai kirčiuoti. Prisimenu, kaip bevažiuojant į mokyklą (daugiau kaip valandos kelionė!), garsiai skaitydavau mamai iš istorijos knygos, kad būčiau gerai pasiruošęs. Namų darbai, pratimai ir diktantai kasmet vis sunkėjo ir ilgėjo. Iki aštunto skyriaus mokykla nusibodo. Tos smagios darželio dienos pavirto į nuobodžias, kankinančias valandas mokykloje. Nors jau dabar su draugais nebekalbėjau lietuviškai, bet vis tiek lankiau šeštadieninę, kad

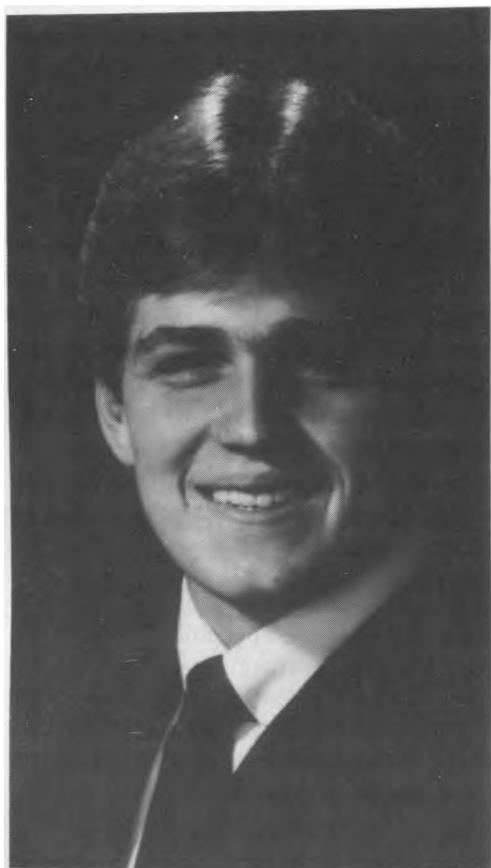
patenkinčiau tėvus ir lyg jausdamas tam tikrą pareigą. Tuo metu tėvams buvo labai sunku mane įtikinti ir išamoningi, kokia yra lietuviybė ir protėvių kultūros vertė. Tačiau, mamai ištaisant namų darbus, vis tiek baigiau aštuntą skyrių gerais pažymiais. Žengiau ir kitą logišką žingsnį į aukštesniąją lituanistikos mokyklą, nors šį kartą ne taip drąsiai.

Toliau mano gyvenimas pradėjo keistis, įstojau į gimnaziją, kurioje įsirašiau į įvairius klubus bei sporto komandas. Pradėjau išeiti į amerikiečių draugų baliukus ir ėmiau daugiau veikti amerikiečių aplinkoje. Gimnazijos metai man buvo pasikeitimo laikotarpis. Nors aš vis dar lankiau šeštadieninę mokyklą, bet rečiau joje pasirodydavau, nes sporto rungtynės būdavo šeštadienio rytais. Kai atvažiuodavau į mokyklą, dažnai nebūdavau pasiruošęs, nes mama jau manimi pasitikėjo, kad aš pats galiu atlikti užduotus darbus. Aš išmokau apgaulinėti mokytojus, nerodžiau daugiau pastangų ką nors naujo išmokyti. Su draugais nekalbėdavome lietuviškai, nes kalbėti lietuviškai buvo laikoma “un-cool”. Į mokyklą rinkdavomės daugiausia tik pašadykauti ir paerzinti mokytojus.

Tik dėl draugų įstojau į įvairias lietuvių organizacijas. Buvau aktyvus skautas ir ateitininkas. Dalyvavau choruose, šokių grupėse ir stovyklose. Atrodė, kad tos dienos niekad nesibaigs, bet po poros metų kai kurie įsigijo automobilius ir vairavimo leidimus, tad pradėjo išsisklaidyti. Su automobiliais atėjo ir didesnė laisvė, nes buvo galima važiuoti kur kas norėjo, nors tie keliai retai vedavo į lietuviškus renginius. Pamažu draugystė su lietuviais pradėjo iširti. Amerikietiški įvykiai atrodė labiau viliojantys, patrauklesni.

Mano dėmesys pradėjo krypti nuo lietuviškumo į amerikiečių pasaulį. Amerikietiškoje aplinkoje buvo lengva dalyvauti. Visiškai nereikėjo stengtis. Buvo lengva susirasti draugų, dažnai vykdavo įvairūs pasilinksminimai mūsų apylinkėje — nereikėjo toli važiuoti, norint smagiai praleisti laiką.

Kai pradėjau lankyti universitetą, pasirodė dar viena priežastis, kodėl neverta dalyvauti lietuvių veikloje. Tikrai atrodė, kad mano mokslas ir visa ateities veikla turės būti amerikiečių aplinkoje. Neturėjau laiko eiti į jokių lietuvių renginių. Bent taip aš sakiau tėvams. Iš tikrųjų

Aras Tījūnēlis

laiko buvo, tik noro trūko. Galvojau, kad būti Amerikoje lietuviu gal būtų labai idealu, bet ne realu. Buvimas stipriu lietuviu man duonos ant stalo neatneš. Gerai suprasdamas, ką darau, tuoj iškritau iš lietuvių tarpo.

Gal dabar kai kurie pagalvos, ką bendro ši mano autobiografija turi su pasirinkta konkurso tema? Tai paaiškės iš mano tolimesnio pasakojimo. Paaiškinsiu, kas man įvyko prieš keletą mėnesių.

Prieš pusmetį aš išsikrausčiau iš savo lietuviškų namų ir dabar gyvenu su seseria, kuri taip pat yra studentė, mažame bute. Sesuo labai užimta, tai mes retai matomės ir neturime progų daugiau pasikalbėti. Taip pat ir savo šeimą retai tematau. Visi visur skuba, laikas greitai bėga. Visi mano draugai lietuviai išsisklaidė ir yra užimti savo gyvenimo problemomis. Staiga pasijaučiau labai vienišas. Jaučiausi lyg būčiau vienas

tamsiame kambaryje, nežinojau, kur suktis. Nors turiu daug amerikiečių draugų, bet juos lengva įsigyti ir dar lengviau prarasti. Jaučiausi, kad kažko man trūko.

Ir štai vieną dieną pastebėjau, kad mama netyčia paliko mano bute lietuvišką laikraštį. Pakėlęs pradėjau vartyti, žiūrėti į nuotraukas. Tose nuotraukose atpažinau nemažą senų pažįstamų, tai ir ėmiau toliau skaityti. Iš pradžių skaityti nebuvo lengva. Reikėjo skaityti raidę po raidės, žodį po žodžio. Prisiminiau darželio dienas, kai buvo sunku tas kaladėles sustatyti į žodį. Bet čia iš tikrųjų buvo taip pat smagu. Aš to laikraščio straipsnius perskaičiau iki paskutinio žodžio. Ten buvo rašoma apie seniai matytus draugus, apie lietuviškus renginius, į kuriuos aš būčiau labai norėjęs eiti. Pagaliau pastebėjau, ko trūko mano gyvenime. Aš buvau atmetęs savo dvasinę paramą — lietuviybę. Kaip jau sakiau, tie daiktai, į kuriuos daugiausia įdėta darbo ir prakaito, yra arčiausiai prie širdies, todėl sunkiausia juos pamesti. Staiga mano kambarys prašvito.

Todėl ir rašau šia tema. Pasirinkau rašyti apie tai, ko aš pasigendu lietuvių spaudoje. Aš joje nieko nepasigendu. Man visai neaišku, kaip mes galime kritikuoti savo spaudą. Nesvarbu, ar ji yra tokia, kokios mes norėtume, bet turime būti dėkingi, kad ji iš viso yra. Per mūsų lietuvišką spaudą aš atgimiau ir atgavau norą sugrįžti į lietuvių tarpą. Tas vienas laikraštis pravėrė man akis ir parodė, ko mano gyvenime trūko. Nuo tos dienos aš skaitau visokiausius lietuvių laikraščius ir žurnalus. Man nesudaro jokio skirtumo, ar tas žurnalas skirtas skautams, ar ateitininkams, ar moterims. Man svarbu ir įdomu žinoti, kaip sekasi mano broliams ir sesėms lietuviams.

Aš nepasirinkau rašyti šia tema, kad patenkčiau kokią nors savo buvusią mokytoją, kaip darydavau mokykloje. Rašau tik tam, kad galėčiau padėkoti visiems, kurie išlaiko ir skleidžia lietuvišką spaudą ir lietuvių kalbą. Kad mane tėvai išmokė kalbėti ir skaityti lietuviškai, tai yra viena iš brangiausių dovanų, kurią jie man galėjo duoti. Esu dėkingas, kad gavau progą atnaujinti tą prarastą dovaną. Tikiuosi, kad aš galėsiu tą dovaną perduoti savo vaikams, gerai suprasdamas, kad ir jiems, kaip ir man, gali ilgai trukti ją tikrai įvertinti.

Kokią įtaką padarė mūsų lietuviškai veiklai glaudesni ryšiai su Lietuva

Vida Brazaitytė

Nėra pasaulyje tokios tautos, kurios visi nariai gyventų kartu. Visada atsiranda dalis, kuri išvyksta ieškoti geresnių gyvenimo sąlygų svetur.

Savo tėvų žemėse dabar lietuvių tegyvena apie 3 milijonai, o išvykusių į svetimus kraštus apie 1 milijoną. Tik maža dalis yra artimuose Europos kraštuose; daugiausia yra iškeliavę į tolimus užjūrius, ypač į Ameriką.

Ne iš gero gyvenimo lietuvių tauta išsisklaidė po platųjį pasaulį. Kruvinos Stalino ir jo pakalikų rankos žudė tautą Sibiro platybėse. Iš Lietuvos išvežė pačius gabiausius žmones, visą inteligentią, nes su prasčiokais lengviau susikalbėti. Jie nieko negailėjo: nei motinų maldų, nei kūdikių aimanų. Sugrūdę į gyvulinius vagonus, ištrėmė į Siaurės ašigalį, kur nėra nei paukštelio, nei gyvybės. Daugelis jau pirmomis dienomis atgulė į amžino įšalo žemę. Kiti kentė šaltį, badą, ir tik nedidelė dalis žmonių liko gyvi. Jie iškentė pažeminimą, nes tikėjo Lietuva. Tačiau Lietuvoje jų laukė nauji išbandymai. Jie niekur negalėjo prisiregistruoti, nes juos laikė liaudies priešais. Uolūs Maskvos pakalikai — lietuviai komunistai vykdė Kremliaus valią. Kremlui to tik ir reikėjo — svetimomis rankomis naikinti tautą. Tautai sunkiųjų metų laiku daugeliui lietuvių teko išvykti iš savo tėvynės ir atsidurti anapus Atlanto. Atsidūrus kitur, Lietuvos išeivija nepalūžo, nors tėvynės ilgesys juos lydi ir dabar.

*Koks gyvas tu, koks didelis ir koks sunkus,
Gimtosios žemės ilgesy,
Užliejęs saule ir kaitra visus takus,
Suspaudęs širdį, lyg rudens naktis tamsi.*
Bernardas Brazdžionis

Nelengva jiems buvo įsikurti svetimose žemėse, kur ir papročiai kiti, ir kultūra kita, kur nėra aplinkui savo gimtosios kalbos. Graudu buvo iš pat pradžių emigrantams Jungtinėse Amerikos Valstijose. Rašydavo jie laiškus į tėvynę ir guosdavosi: “Graudus žvilgsnis pavargusių akių į tėvynę, kur nėra nei vytturio, nei gegutės”.

Begalinis tėvynės ilgesys išeiviją dar daugiau suvienijo, įkvėpė jėgų auklėti jaunąją kartą taip, kad ši neužmirštų papročių, gimtosios kalbos, kuri yra labai turtinga ir graži.

Gaivūs vėjai, pūstelėję Lietuvoje, pasiekė ir Ameriką. Daugelį metų geležinė užtvara, skyrusi mus nuo tėvynės, pagaliau atkėlė savo duris ir leido pažiūrėti į mažą žemės lopinėlį, tiek daug metų engiamą, trypiamą ir niekinamą.

Amerikos lietuvių išeivija palaiko glaudžius ryšius su Lietuva. Daugelis šeimų aplanko Lietuvą su savo vaikais, gimusiais Amerikoje, kur jie gali arčiau susipažinti su lietuviškais papročiais, buitimi.

*Pavasario paukščiai, tai jūs į tėvynę,
Tai jūs, grįždami už kalnų, vandenų,
Man atnešėt tolimą tėviškės žinią,
Kančias ir maldas ant baltųjų sparnų.*
Bernardas Brazdžionis

Lietuvoje susikūręs Sąjūdis pakėlė tautą iš letargo miego. Lietuva gana sėkmingai išnaudojusi gorbačiovinės perestroikos sudarytas galimybes mažiau kaip per porą metų pažengė į priekį. Lietuvai reikia atstatyti istorinę tiesą, kuri bent moraline prasme, ir tai tik iš dalies, atpirktų tų nusikaltimų, savivaliavimų, apgaulės žalą Lietuvai. Tai galėtų būti nacionalinio susitaikymo pradžia, apie kurią kalba daugelis, nes supranta, kad be to nepriklausomybė tampa tik gražiu žodžiu. Lietuvių tauta nori laisvės, ir ji yra jos verta. Tai parodė Baltijos kelias, Gorbačiovo vizitas į Lietuvą ir laisvi rinkimai, kuriuose tauta išsirinko tuos žmones, kurių ji norėjo, kuriais ji pasitikėjo.

Glaudesni ryšiai su Lietuva sustiprino lietuvišką veiklą. Išeivijos lietuvius dažnai aplanko svečiai iš tėvynės Lietuvos. Per pastaruosius metus mus aplankė tautos kankiniai ir tautos išrinktieji žmonės: Vytautas Landsbergis, Petras Cidzikas, Romualdas Ozolas, Zigmas Vaišvila, Arvydas Juozaitis, Antanas Terleckas, Viktoras Petkus, kun. Alfonsas Svarinskas, Nijolė Sadūnaitė ir kiti. Prelegentai nušvietė dabartinius įvykius ir padėję Lietuvoje. Mums tai padėjo suvokti situaciją Lietuvoje, tautos problemas, siekius ir jų ryžtą dirbti vardan Lietuvos laisvės.

Liaudies meno kolektyvai, pvz., Ratilio, Vilniaus universiteto, “Vilniaus” ir “Armonikos” ansambliai, Jaunimo teatras ir kiti; atsikūrusių

skautų vadovai ir skautai ir atsikūrusių ateitininkų vadovai — jie tarsi pritvindė mumyse naujų jėgų, idėjų ir siekių. Taip pat išeivija gali laisvai gauti ir skaityti lietuvišką spaudą, leidžiamą Lietuvoje. Šis bendravimas, kuris palaikomas lietuvių išeivijos su Lietuva, sustiprina lietuvių, neduoda taip greitai pasireikšti lietuvių tautos nutautimui Amerikoje.

Išeivijos jaunimo glaudesni ryšiai su Lietuvos jaunimu praturtina mūsų nuskurdusį žodyną ir sukelia mumyse pasididžiavimą, kad mes turime tokią brangią šalį, kaip tėvų žemė Lietuva. Lietuvos jaunimas yra mums pavyzdys, kaip mes turime padėti savo tėvų žemei keltis į nepriklausomą gyvenimą. Glaudesni ryšiai su tėvų žeme teikia vilčių skiepyti lietuvių dar daugeliui kartų. Glaudesni ryšiai su įtakingais žmonėmis skatina mus arčiau bendradarbiauti su JAV vyriausybe, ieškant užtarimo ir pagalbos greičiau atgauti nepriklausomybę.

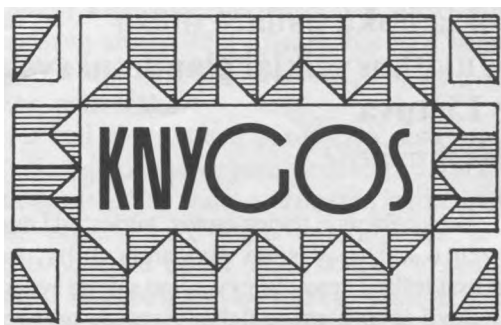
Šis bendradarbiavimas, kuris palaikomas išeivijos su Lietuva, mūsų lietuviškoje veikloje tesujungia mus visus stiprybe, ryžtu ir tikėjimu. Kardinolo Vincento Sladkevičiaus žodžiais: “Kalbėkime viena kalba”. Būkime vieningi, nes esame vienos motinos vaikai, ir mūsų išskirti niekas negali, nes mūsų visų tėvynė — LIETUVA.

■ Kard. Juozas Bernardin, Čikagos arkivyskupas, parašė laišką kardinolui Vincentui Sladkevičiui, pritardamas Lietuvos laisvės siekimui.

■ JAV Aukščiausiasis teismas atmetė abortų šalininkų reikalavimą, kad katalikų Bažnyčiai būtų atimtos nuo mokesčių atleidimo teisės, nes ji priešinasi abortų darymui.

■ Telšių vyskupas Antanas Vaičius, balandžio 25 d. būdamas Vašingtone, lankėsi Baltuosiuose Rūmuose ir Lietuvos reikalais kalbėjosi su aukštais pareigūnais. Buvo nuvykęs ir į JAV katalikų episkopato centrą, kur pasitarime dalyvavo ir keli spaudos atstovai.

■ Rumunijoje visoms penkios lotynų apeigų vyskupijoms popiežius paskyrė vyskopus. Taip pat paskyrė vyskopus ir visoms gausesnėms rytų apeigų katalikų vyskupijoms, kurios dabar atgavo savo teisinę padėtį.

Kun. K. Trimako “Ieškančiojo pėdsakai”

“Ieškančiojo pėdsakai” — šviežias ir šviesus įnašas į dvasingą literatūrą lietuvių kalba. Autorius dvasingąjį pasaulį atveria kiekvienam, o rinkinio turinys, sveikai atsverdamas populiarus religingumo nesąmoningas kryptis, išryškina krikščionio gyvenimo pobūdį. Tenka pabrėžti šešias šio kelio savybes: pats Dievas stengiasi žmogų pasiekti; ryšys su Dievu yra giliai asmeniškasis; tikėjimas bręsta visą gyvenimą; Kristus pašaukia kiekvieną; krikščionis gyvena ne sau, o tam, kuris miręs ir prisikėlęs; Dievo ryšys su žmogumi — judrus.

Knygą paėmusiam, už kelių puslapių labai aišku, kad pavadinimo “pėdsakai” nėra Dievo ieškančio žmogaus, o Viešpaties žingsniai, artėjantys prie žmogaus, kaip anglų dvasingoje literatūroje ir religinėje poezijoje “Dangiškojo skaliko” eilės.

1. Vyraujančiojoje praktiškoje katalikybėje pabrėžiamos žmogaus pastangos su Dievu susijungti arba bent Viešpaties dėmesį bei palankumą kaip nors iššaukti, lyg, atidavęs savo Sūnų, Dievas žmogui būtų likęs abejingas ir tolimas: turime daugiau melstis, pasninkauti, atsikratyti ydų, vengti ar smerkti blogus žmones. Atrodytų, lyg tik nuo žmonių priklausytų ryšys su Dievu, ir žmogaus netobulos, klystkelingos pastangos beveik užtikrina to bendravimo su Tėvu nesėkmę. Kun. Trimako mąstymai grakščiai įperša mums nuotaiką ir tikrovę, kad suartėjimas yra abiejų veikėjų vaisius. Pats

Dievas “traukia ir brangina”. Jėzus mokinį pašaukia, sudarydamas sąlygas silpnam žmogui atsiliepti į jo pirmą tartąjį žodį ar judesį. Dievas ieško žmogaus, Kristus veikia.

2. Autorius paaiškina Jėzaus Draugijos steigėjo šv. Ignaco dvasinių lavybų veiksmingumą — mums, lietuviams, ir ši užuomina taikli, įvesdama į š.m. rugsėjo 27 prasidedantį šventojo 500 m. jubiliejų. Kai Dievo malonės paveiktas šv. Ignacas surašė įtakingąsias mintis, jis buvo pasaulietis, kaip ir šv. Pranciškus Asyžietis, pustūkstantį metų anksčiau savo ruožtu Bažnyčią sujudinęs. Bažnyčios labai kunigaikščiškais laikais šv. Ignacas sugebėjo išreikšti tiesą, kad Dievo ir Kristaus ryšys su žmogumi yra asmeniškas ir artimas, jaukus ir kiekvienam prieinamas sudėtingoje Bažnyčioje. Toks šiltas artumas dvelkia “Ieškančiojo pėdsakų” mintyse.

3. Garsiajame šv. Jono Evangelijos 9-tame skyriuje girdime apie akląjį, kuris pradėjo regėti, tai yra tikėti palaipsniui. Pamažėle atpažino ir pripažino Jėzų “geru žmogumi”; “mokytoju”, “pranašu”, o pagaliau “Viešpačiu”. Palyginimais ir išsireikškimais kun. Trimakas ši vyksmą dailiai išdėsto: šv. Petras iš “smėlio” tampa “Uola”, Dievas žmogaus ir žmogus Dievo ieško migloje”, neaiškume, “žmonės klausosi nesuprasdami”, “klausėsi savaip”, seka Kristų, nežinodami to sekimo sėkmės ir pasekmių. Kaip šv. Paulius rašo, “mūsų žinojimas yra dalinis”. Mums užtikrinama, kad labai krikščioniška yra gerai nesuprasti, ne visai aiškiai regėti, palaipsniui įsigilinti, priimti, klausti, abejoti ankstyvesnių įsitikinimu. Kodėl? Nes Dievo ryšys su mumis priklauso ne tik nuo mūsų pastangų ar ribotumo, bet ir nuo to, kuris mūsų ieško, mus seka, mus apgaubia, kaip sako šv. Patriko malda “iš priekio, už nugaros, iš abiejų šonų”.

4. Įprastinėje kalboje žodį “pašaukimas” esame pripratę taikyti kandidatams į vienuolyną ar seminariją, dvasininkams, retkarčiais mokytojui, slaugei ar dailininkui. Pastaraisiais metais vis labiau išryškėja mums, kad pašaukimas visiems krikščionims bendras ir kiekvienam krikščioniui savas. Knygos mąstymuose įsijaučiame, kad esame “pakviesti, išrinkti aukai”, kad Kristus, kviesdamas draugus anais laikais, pašaukia kiekvieną žmogų šiandien. Pašaukimas nėra katalikų Bažnyčios luomas, o kiekvieno

krikščionio garbė. Kreipdamasis į žmogų, Dievas sudeda savo viltis kaip tėvas į vaikus, kurie išeina savo gyvenimo keliu. Kun. Trimakas taip gražiai pašaukimą apibūdina, tai yra prisiimti Kristaus likimą, giliai žinoti bei suprasti, išgyventi.

5. Kaip briauna krikščionio pašaukime stovi priešingybė tarp “gyvenimo sau ir Kitam”, tarp “įsikabinęs į Jį” ir “įsikniautęs į save”. Knygos mąstymo pobūdis mums talkina persiimti Kristaus nuotaikomis savo aplinkoje, gyvenime, gyvenimo kryptimi. Beveik nejučiomis, nors ir labai sąmoningai palaipsniui mūsų dėmesio branduolys liejasi į Jėzų Kristų.

6. Jeigu mūsų aplinka ir kai kurių mąstytojų palikimas perša mums nepajudinamą ir nekintantį Dievą, atokiai nuo žmonijos įsikūrusį, tai šios knygos mąstymuose, kaip ir Evangelijoje, ryšys su Dievu yra judrus, veiklus, bręstantis. Nepakanka vadintis “kataliku” ar “krikščioniu” visiems laikams po Krikšto, Pirmosios Komunijos, Sutvirtinimo ar pilietinės brandos amžiumi, o esame pašaukti į nuolat bręstantį ryšį su Dievu Kristuje.

Ši knyga vertinga ir brangi Vakaruose, kuriuose mūsų dvasingumą veikia (bloga prasme) pasaulėjimas, ir Rytuose, kur dešimtmečiais nuvertinamas žmogus, krikščionybė ir katalikybė susiaurinta į labiau politines ar bažnytines vėžes. “Ieškančiojo pėdsakai” — puiki dovana sau ir kitam.

(Šios mintys remiasi labiausiai: “Paskui aną” [62 psl.], “Smėlis ir uola” [95 psl.] ir “Mokiny” [141 psl.].

Antanas Saulaitis, S.J.

“Ieškančiojo pėdsakai” — Naujojo Testamento spalvingas paveikslas

Apie du tūkstančius metų krikščionio gyvenimą iš visų pusių supa šventykla. Nuo krikšto iki paskutinės gyvenimo dienos joje skambėjo mūsų žingsniai. Vieni jų griovė, kiti statė. Kai kas joje vertėsi prekyba, puotavo. Lankė ją sūnūs palaidūnai, vieni prašydami atleidimo, kiti pasijuokdami iš tikinčiųjų. Į šventyklą ateinančius ir iš jos išeinančius, esančius jos viduje ir iš lauko į ją akmenis mėtančius — visus lydėjo ir visur skambėjo galingas balsas iš aukštybių: “Sugriaukite šitą šventyklą, o aš per tris dienas ją atstatysiu”.

Kiek daug kartų skaitėme Šv. Jono Evangelijoje, kad šventykloje Kristus rado prekiaujančių... gal ir mus jų tarpe! Daug kartų mes girdėjome šios Evangelijos žodžius skambant bažnyčiose... Gal virpėjo šventyklos langai nuo garsaus kunigo balso, bet ne mūsų sieloje! Ko mums trūko — tai gilaus susimąstymo, išgyvenimo, girdėtų ar skaitytų raidžių spalvingumo, poetinių vaizdų.

Su mumis artimai susigyvenęs, įsijautęs į mūsų mintis, išgirdęs mūsų kelio žingsnio garsus, Kęstutis Trimakas, su mumis visais susijungęs evangeliniuose mąstymuose, išėjo į gyvenimą „Ieškančiojo pėdsakais“. Jis tos knygos nerašė, jos teksto nesukūrė, jis tik krikščionio sklindančius garsus spalvomis papuošė, panaudojo poezijos puošnumą ir amžinojo grožio simfonijos garsus.

Knygos įžangoje skaitome: „Susimąstęs prie Evangelijos, pasijuntu Jo ieškomas... Jo gyvenimo įvykiai atsiskleidžia kaip kelrodžiai man ir visiems kitiems, Jo ieškantiems, kurių pilnas pasaulis ir pilna žmonijos istorija“.

Knygoje iš visos gyvenimo aplinkos girdėtus garsus, sudėtus į dvasinio gyvybingumo raides, vaivorykštės spalvomis papuoštus, mums pateikė, prie gilių evangelinių mąstymų mus atvedė ne kunigas, ne teologas, ne psichologijos mokslų daktaras, bet be visų titulų — Kęstutis Trimakas, vienas iš Jo ieškomųjų, kurių pilnas pasaulis ir pilna žmonijos istorija. Knygą skaitydamas, lyg junti, kad Kęstutis Trimakas esi tu, jis ir mes visi. Mes esame kelyje, „Ieškančiojo pėdsakuose“. Jis iššaukė Trimaką atsiliepti į daugelio metų puoselėtų minčių kvietimą. Ir jis atsiliepė su šia knyga mūsų džiaugsmui bei pasididžiavimui.

K. Trimakas ne teologo samprata ir ne kunigo įprasta pamokslų forma, bet žodžių vaizdingumu mums pateikė šiuos evangelinius mąstymus: „Saulė ir lietus... Lygumos ir kalnai... Ir žalia žolė, ir dykumų smėlis... Visa aplinkui — tai šventykla Jahvės. Tik žmonės, Jahvės net apglėbti, kur kas sau, nusikreipę nuo Jo — Jo paties šventykloje — prekiaavo, gramzdus krovė, beprasmiškai bastė, gimė, gyveno, vargo ir mirė, nežinodami kam“ (14 psl.).

Literatūrinė kūryba be poetikos formų prieš akis atidengia spalvingą paveikslą, išgirsti aplinkos ir tavo eitų žingsnių simfoniją. Ir tada

tie evangeliniai mąstymai verste verčia tave imti į rankas Naująjį Testamentą, versti jo puslapius... ir Jėzus palietė jų akis... (plg. Mt 20,34).

Vytautas Kasniūnas

Saulėgrąžų tvanas

Nijolė Jankutė. *Saulėgrąžų tvanas*. Apsakymai. Išleido Liet. knygos klubas 1990. Čikagoje. 192 psl., kaina 7 dol.

Tai vienuolikos apysakų rinkinys, įvairių ilgių ir įvairių temų apsakos, mielai skaitomos, parašytos lengva ir vaizdinga kalba. Skirtingos apysakų temos užtikrina, kad skaitytojui bus įdomu, ir nurodo autorės įžvalgumą į įvairias gyvenimo sritis.

Didesnė apysakų dalis aprašo dabartinį gyvenimą JAV-se. Kai kurios apsakos parašytos amžių įpusėjusios moters nostalgiku žvilgsniu į praeitį, kai kurių tema liečia motinos ir vaiko santykius, kitos apibrėžia jaunuolių išgyvenimus.

„Budynėse“ aprašoma žmonių elgesys šermenyse. Jaunąją našlę ir jos mirusį vyrą apšneka visi atsilankiusieji. Žmonių murmėjimai koplyčioje įvairiomis temomis aštriai skiriasi nuo našlės liūdesio.

Antroji apysaka „Mėlynas mėnulis“ apibūdina santykius tarp motinos ir sūnaus. Motina laiko tvirtai pririšusi prie savęs sūnų, nepriimdama jokios marčios, visokiais būdais išardydama rimtesnes sūnaus draugystes. Iš sūnaus draugai juokiasi, sakydami, kad belaukdamas perausis kaip krienas. Pagaliau motina norom nenorom pamato savo elgesio pasekmes.

„Dienos be miesto“ apysakoje vaikų prikalbinta motina persikelia gyventi toli nuo visų draugų, nuo visų pažįstamų vietų. Šiaip ne taip motina randa priežastį gyventi ir užsitikrina, kad gyvenimo priežastis nedingtų.

„Lieptai“ ir „Vidurnakčio lietus“ — panašios savo tema. Motinos rūpestis, vaikui sunkiai susirgus, tačiau veiksmo vieta ir veikėjai skiriasi. „Vidurnakčio lietus“ savo siužetu šiek tiek primena kitas skaitytas knygas.

Kitoje apysakoje, visiškai skirtinga tema, mažytė fėja „Žaliam varpelyje“ klausia nustebusios moters: „Ar kada girdėjai ką nors apie besipudruojančias dvasias?“

Vienintelė apysaka, kurioje veiksmas vyksta

ne šiomis dienomis ir Lietuvoje, o ne Vakaruose — tai “Pamotė”. Jaunas našlys, sunkiai vienas auklėdamas savo dukrelę, susituokia. Mergytė, išgirdusi visokius pasakojimus apie pamotės, žino, kas bus ateityje.

“Auksinio pilnaties žiede” žmona su vyru nuvyksta į prisiminimų apsuptą vasarnamį. Nostalgija ir senų laikų prisiminimai supinti į gyvenimo liūdnesnį momentą. Dviračiai, knygos, būtos ir nebūtos žmogžudystės susilieja kartu apysakoje “Ir ko šitam mieste nepasitaiko”.

“Ketvirtoji eilutė — diagnozė” aprašo ligoninės gyvenimą, kurioje Linda yra draudimo skyriaus tarnautoja. Veikėjų tarpe yra mažas vaikas, epileptikas, nepilnaprotis, sužadėtinis ir italas daktaras. Lindai viskas aišku, atsiminus tėvo pasakymą: “Kito nelaimė išmatuoja tavo laimės dydį”.

Šių dienų apysaka “Saulėgrąžų tvanas” seka jaunos “Walgreens” padavėjos Marijos gyvenimą, jai grimztant į narkomanijos pragarą.

Audra Kubiliūtė

Atsiųsta paminėti

Zenonas Ivinskis. RINKTINIAI RAŠTAI. III tomas. Išleido Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija 1989 m. Romoje. Didelis formatas, 588 psl. Šiame tome rašoma apie lietuvių kovas su vokiečių riteriais XIII-XV amžiuje.

Vytautas Alantas. TAUTA ISTORIJS VINGIAIS. Knygą išleido Algis ir Ginas Alantai 1990 m. 243 psl., kaina 10 dol. Autorius, šioje knygoje pateikdamas ideologinių mąstymų apie tautą, pradžioje rašo: “Po ilgų mąstymų ir gyvenimo patyrimo priėjau išvadą, kad tautai, itin mažai tautai, neribotas politinis susiskaldymas yra pragaištingas klystkelis į savižudybę. Piliečių politinis savitarpio susiklausymas yra vienintelis kelias į vidaus santvarkos pastovumą, solidarumą bei visokeriopą pažangą, užtikrinančią valstybės saugumą bei gerovę.

Juozas Šiaučiulis. GIMTOS ŽEMĖS SAUJA. Eilėraščiai. Išleido Lietuvos karaliaus Mindaugo šaulių kuopa 1990 m. Montrealyje. 112 psl., kaina nepažymėta.

Jonas Kutra. ŽVILGSNIS PRAEITIN. Praeities prisiminimai apie įvykius ir žmones. 117 psl., kaina 6 dol.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

DAR APIE KRYŽIŲ KALNĄ

Tarp Domantų ir Jurgaičių kaimų (Šiaulių raj.) yra pilies Kalnas, šiandien vadinamas Kryžių kalnu. Jis yra gražioje vietovėje: iš vienos pusės teka Kulpės upė, o iš kitų pusių kalnas apsuptas lankomis ir dirbama žeme. Visa kalno viršūnė nustatyta kryžiais. Jų čia tūkstančiai, nuo kelių centimetrų iki 6 metrų aukščio. (Didelių kryžių priskaičiuojama iki dviejų šimtų). Kalne tarp kryžių įtaisytos stacijos (kryžiaus keliai). Vasarą kas šventadienis pilna žmonių. Prieina ne tik iš apylinkinių kaimų, bet didžiausiom ekskursijom atvažiuoja iš tolimiausių rajonų, respublikų ir šalių. Poetas Bernardas Brazdžionis pernai pavasarį pastatė ten kryžių, dėkodamas Dievui, kad Lietuva dar gyva išliko. Rudenį JAV buriotojai atvežė kryžių, kurį pašventino prelatas A. Bunga iš Vakarų Vokietijos.

Ateina ir atvažiuoja žmonės į tą kalną su įvairiais prašymais Dievo pagalbos. Visi kryžiai pastatyti kaip padėkos bei prašymo ženklai Dievui už suteiktas malones. Viena moteris nuo Kurtuvėnų pasakoja, kad jai labai skaudėjo kojas. Pasižadėjo aplankyti Kryžių kalną, ir palengvėjo. Pėsčia atėjusi... Atsinešė moteris čia savo tikėjimą, vargą ir didelę viltį. Viena tvėje su kryžiais ji maldavo sveikatos, ramybės šeimoje, blaivios ir laisvos Lietuvos.

Kryžių kalnas — unikumas visame pasaulyje. Iki XIV amžiaus jis buvo kaip tvirtovė prieš kalavijuočius. Čia stovėjo Kulpės pilis, Livonijos kronikose paminėta 1348 metais. Krikščionybės laikais ant kalno buvo pastatyta

koplyčia. Pilis seniai sudeginta... Pamirštos ir protėvių kovos, šiose vietose vykusios už laisvę. Šiandien tik kryžiai tebestovi — tie amžinieji simboliai kovos ir gėrio, džiaugsmo ir skausmo.

Kada pirmas kryžius pastatytas, tikslų žinių nėra. Gausiau kryžių pastatyta po 1831-63 metų žiauriai numalšintų sukilimų žuvusiems arba ištremtiems sukilėliams atminti. 1895 metais kalne buvo apie 150 didelių kryžių, 1914 m. — 200, 1932 m. — 300, 1940 — 400. Mažų kryželių buvo labai daug. Kiekviena Lietuvos parapija laikė garbę pastatyti ant šio kalno gražų, menišką kryžių. Kasmet vasarą vieną kartą buvo atleidai. Suvažiuodavo keli tūkstančiai žmonių. Buvo laikomas šv. mišios, sakomas pamokslas. Iš kalno sruvenantis šaltinis buvo laikomas šventu, o kalnas dar vadinamas Šventkalniu.

Ankstyvą 1961 metų pavasarį Stalino pasekėjai buldozeriais sunaikino apie 5000 kryžių. Neliko nė vieno. Medinius sudegino, geležinius išvežė į metalo laužą. Užvertė šaltinėlių. Iškasė kanalą, apjuosdami visą valstybės saugomą Jurgaičių piliakalnį. Žadėjo prileisti dvokiančio Kulpės upelio vandens, kad niekas sausomis kojomis ant kryžių kalno neužliptų, kad iš viso to kalno nelankytų. Buvo skiriami budėtojai ir registruojamos atvažiuojančios mašinos. Tuometinis LKP CK antrasis sekretorius N. Dybenka Šiaulių rajono vadovams pagrasino: Kryžių kalno neįveiksite, padėsite savo partinius bilietus.

Neįveikė... Naktimis kryžiai vėl dygo. 1973 metais vėl sunaikinta apie 400 kryžių, 1974 m. — 360. Per paskutinį antpuolį 1975 m. sunaikinta apie 400 kryžių. 1977 m. buvo sudarytas Kryžių kalno paskandinimo planas ir pradėtas vykdyti, bet 1980 metais skandinimo darbai buvo sustabdyti. Visi dabartiniai Kryžių kalno kryžiai pastatyti po 1975 metų.

Kryžių kalnas dar vadinamas Jurgaičių kalnu, nes stūkso Jurgaičių kaimo pradžioje. Kaip ir visi kiti mūsų krašto piliakalniai, yra apipintas įvairiomis legendomis, padavimais, bet skiriasi nuo kitų, nes jis yra žmonių gerbiamas, šventas, Maldų kalnas. Čia žmonės atvyksta ne iškylauti, bet pasimelsti, padėkoti Dievui arba paprašyti reikalingų malonių.

PAVASARĖLIO PRANAŠAS

“Sparniukėliais klesdamas, brudną žiemą bardamas, pranašauju pavasarėlį...” — vėl šiomis dienomis kartojame prieš 230 metų gimusio poeto kunigo Antano Strazdo posmus. Bene labiausiai Strazdelį mena Kamajai ir jų apylinkės, Čižų kalnelis, ant kurio poeto sėdėta, posmai rimuoti. Miestelio centre tebestovi kunigo A. Strazdo paminklas, atidengtas 1933 metais, o kapinėse — jo kapas, pridengtas plokščiu akmeniu su kryžiumi ir užrašu... lenkų kalba. Tokia jau likimo ironija, ištikusi gražios giesmės “Pulkim ant kelių” kūrėją.

Sunkius A. Strazdo žingsnius ir nelengvas mintis mena rokiškiečių kaimynų — Biržų rajono Diliavos dvarelį medžiai, kukli Dilių koplyčia. Čia 1809 metais atvyko A. Strazdas ir išgyveno trejus metus. Čia kūrė giesmių ir eilių posmus, išspausdintus rinkinėlyje “Giesmės svietiškos ir šventos”. Dilių koplyčia, statyta 177-7 metais, sauganti sakyklą ir klausyklą, kurias anuomet lietė Strazdelis, stebinės ir žavėjęs žmones savo-pamokslais, šiandien atrodo vargana ir nyki ne vien dėl savo nuošalumo, bet ir žmonių užmaršumo. Iš čia Strazdo takai nuvingiavo į Kupiškį, Subačių, Antasavą, Kupreliškį. Ar galime tai užmiršti? (Tiesa)

LIETUVOS SPAUDA APIE STANISLOVĄ ŽEMAITĮ

1972-ieji — Romas Kalanta,

1990-ieji — Stanislovas Žemaitis

Prieš 18 metų Kaune suliepsnojo gyvoji Romo Kalantos laisvės ugnis. Prieš savaitę TSRS sostinės centre susidegino dar vienas lietuvis — Stanislovas Žemaitis. Dar vieną karštą sutiko Lietuva. Daugybė vilniečių lydėjo laidotuvių procesiją nuo aerouosto iki Vilniaus arkikatedros. Čia užuojautos ir pagarbos žodį velionio artimiesiems ir visiems susirinkusiems tarė Arvydas Juozaitis, Antanas Terleckas, Mykolas Karčiauskas. Tyli eiseną pasuko į Nepriklausomybės aikštę, o iš ten į Kauną, kur vėl vakarą prie Laisvės paminklo Vytauto bažnyčios kunigas Ričardas Mikutavičius pašventino karstą paskutiniajai kelionei. Vakar, t.y. gegužės 2 dieną, Ežerėlyje įvyko Stanislovo Žemaičio laidotuvės. (Respublika)

Auka ant nepriklausomybės aukuro — tai lyg balsas iš anapus kupino rūpesčių mūsų žemiškojo gyvenimo. Ir šio raštelio negalima skaityti be jaudulio. Iškeldamas į Maskvą, kaunietis Stanislovas Žemaitis žmonai parašė:

"Mylima Stasele! Atleisk man, gal kas blogo buvo per mūsų bendro gyvenimo pragyventą laiką. Daugiau aš gyventi negaliu, kaip okupantai užsuka kranus, siautėja desantai, žmonės palieka be darbo.

Aš išvykau į Maskvą. Susideginsiu Raudonojoje aikštėje. Stasele, atsiimk atlyginimą už du mėnesius po 500 rb. iš kooperatyvo "Erdytis".

Su pagarba mylintis tavo vyras, dukras Vaivutę ir Raselę, anūkų Eglutę. Tegu palieka mano vestuvinis žiedas Raselės išrinktam.

*Parašas
1990.4.25*

Savo ketinimą S. Žemaitis, kaip žinia, įvykdė — susidegino Maskvoje, tik ne Raudonojoje, o Spalio revoliucijos aikštėje ir, atgabentas į ligoninę, mirė. Tai jo auka ant Lietuvos nepriklausomybės aukuro. Spausdinama Eltos pateikta priešmirtinio laiško nuotrauka akivaizdžiai patvirtina, su koku cinizmu iš šio poelgio pasityčiojo tarybinės televizijos žurnalistai, kurie per programą "Vremia" paskelbė, kad paliktame raštelyje paaiškinta, jog kauniečių susideginti paskatino šeimininės aplinkybės.

Dėl šio tragiško įvykio į Lietuvos žmones kreipėsi Respublikos Aukščiausios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis, pažymėjęs, kad tokiam poelgiui Stanislovą Žemaitį pastūmėjo pergyvenimas dėl Lietuvos, prieš ją nukreipti neteisėti, nežmoniški veiksmai. Parlamento pirmininkas pabrėžė, kad Lietuvai dabar labiau negu bet kada reikalingas kiekvienas jos žmogus. V. Landsbergis pareiškė gilią užuojautą velionio žmonai Stasei, dukroms Vaivai ir Rasai. (Tiesa)

VELYKOS VILNIUJE

Mūsų senoliai kitaip laiką skaičiuodavo. Atsimeni, sakydavo, anais metais per Velykas...

Ir mes kada nors galbūt sakysim — atsimeni, tais metais, kai per Velykas ištiško liūtis su ledais.

Kai nežinojom, kaip gyvensim rytoj... Sekmadienį televizija iš Vilniaus arkikatedros transliavo Velykų mišias. Tai buvo anksti rytą. Dieną vilniečiai pasklido visom pusėm. Daugiausia jų sutraukė Trijų kryžių kalnas ir margučių šventė Mokytojų namų kieme. Vaikų prisirinko daugybė. Kiužino vienas į kitą margučius, tėvelių paakinami, kad apdaresni būtų. Išsisas mokslas stipriausiąjį margutį pasirinkti — iš senelių, tėvelių išmokstamas. .. (Lietuvos rytas)

PIRMOJI BAŽNYČIA PO 50 METŲ

Vilniuje, Viršuliškėse, balandžio 13 dieną iš visų pusių gerai matomoje vietoje buvo pastatytas ir pašventintas kryžius. Čia dar šiemet turi būti padėti pamatai Palaimintojo Jurgio Matulaičio bažnyčiai. Prieš kiek laiko projektuoti šiai bažnyčiai buvo surengtas konkursas, bet nė vienas projektas netiko. Vėliau projektuot ėmėsi Amerikos lietuvis V. K. Jonynas.

Iš tiesų — paskutinė pastatyta Vilniuje bažnyčia yra Žvėryne, Šv. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo. Ją baigė statyti prieš pat Antrąjį pasaulinį karą, o konsekrovo jau po jo. Tikintiesiems Vilniaus bažnyčiose ankšta. Per didžiąsias šventes — Kalėdas, Velykas — daug žmonių lieka už durų.

Jau kalbama ir apie nedidelės bažnytelės statybą Lazdynuose. Jei viskas klostysis gerai, ji netgi turėtų pradėti veikti kartu su Palaimintojo Jurgio Matulaičio bažnyčia — maždaug po trejų metų.

Šiuo metu Lietuvoje renkamos aukos dar keturioms bažnyčioms: Ignalinos, Elektrėnų, Truskavos (Kėdainių raj.) ir Naujosios Akmenės. Nemažai bažnyčių savo lėšomis restauruoja valstybė, atpirkdama savo kaltes prieš tikinčiuosius. (Lietuvos rytas)

LIETUVOS MIESTAI — KELMĖ

Pirmą kartą istoriniuose šaltiniuose Kelmės vardas paminėtas prieš 580 metų, tais pačiais metais kai vyko Žalgirio mūšis. Pirmoji bažnyčia Kelmėje pastatyta dar Vytauto Didžiojo laikais. Istorijos būvyje kelmiečiai pergyveno nemažai įvykių. Net du kartus (1655 ir 1701) miestą degino švedų kariuomenė. Matė kelmiečiai 1831 ir 1863 m. sukilėlius, kurie ėjo kariauti su Rusijos caro kariuomene. Kelmė nukentėjo Pirmojo ir Antrojo pasaulinio karo metais.

Su Kelme susiję mūsų valstybės vyrų Stasio Šilingo (1885-1962) ir Valdo Putvinskio (1873-1929) gyvenimai. Jie Kelmės miesto kapinėse ir palaidoti. (Tiesa)

DEVINTOJI SIMFONIJĄ — LIETUVAI IR PASAULIUI (HIMNAS MŪSŲ SIEKIAMS)

Balandžio 29 dieną, sekmadienį, „Vilniuje Katedros aikštėje skambėjo Liudvigo van Bethoven Devintoji simfonija su garsiuoju finalu F. Šilerio ode „Į džiaugsmą“. Ši didingą kūrinį atliko Juozo Domarko vadovaujamas Nacionalinės filharmonijos orkestras, Kauno valstybinis choras, vadovaujamas Petro Bingelio, solistai: Jolanta Čiurilaitė, Laima Domikaitė, Algirdas Janutas ir svečias iš rygos — Karlis Miesniekas.

Į koncertą suplaukė daugiataktantinė vilniečių ir svečių minia. Jį transliavo Lietuvos radijas. Koncerto klausėsi daugelio Respublikos miestų ir rajonų žmonės, susirinkę radiofikuo-tose aikštėse. Solidarumo su Lietuva ženklą, tą pačią dieną didingoji simfonija skambėjo Latvijoje, Vašingtone, Bostone, Klyvlende.

Simfonijos atlikimo išvakarėse Nacionalinės filharmonijos simfoninio orkestro meno vadovas ir vyriausias dirigentas Juozas Domarkas pasakė: „Yra dalykų, prieš kuriuos ir kiečiausia blokada — bejėgė. Kaip atsakas visiems, kurie kėsinais į Lietuvos nepriklausomybę, ir bus mūsų atliekama Bethoven devintoji simfonija. Šis kūrinys mobilizuoja, telkia, kviečia jungtis milijonus. Telkia ne piktam, o humaniškiausia tikslui — kovai už šviesų rytojų. O juk šviesų gyvenimą gali gyventi tik nepriklausoma tauta. Devintąją simfoniją ir atliksime kaip himną mūsų siekiams”.

Lietuva gyvena istorines dienas, istorinis ir koncertas. Su trispalve Nepriklausomybės vėliava tuoj pakilo į ilgą ir sunkų žygį už laisvės ir žmogaus orumo sugrąžinimą. Jos nesugniuždys ekonominės blokados replės. Svetimieji Lietuvą ne kartą klupdė, braukė jos vardą iš pasaulio žemėlapių, bet jos dvasia gyva ir jos valia tvirta.

F. Šileris ode „Į džiaugsmą“ parašė prancūzų revoliucijos išvakarėse, kviesdamas viso pasaulio žmones į laisvės žygį už lygybę, draugystę, brolybę. Jis kovą už laisvę laikė

aukščiausiu tikslu. Po dviejų šimtų metų Devintosios simfonijos muzika ir žodžiai kelia mūsų širdis ir mintis laisvėn, kviečia drąsiai eiti savo keliu.

L. van Bethoven Devintoji simfonija prie baltų katedros sienų, po vaisių pavasario dangumi, gaivia žalumais apsuptyje aikštėje skambėjo pirmą kartą. Tai buvo didžioji muzika. Ji skrido laisvai, paliesdama kiekvieno klausytojo širdį. Tai buvo įspūdingas koncertas, kurį kūrė orkestras, choro, solistų ir klausytojų darna. (Iš Lietuvos spaudos)

DVIKOJAI „ŠERNAI”

„Tiesoje” J. Juškevičienė rašo: „Mano seni tėvai gyvena Varėnos rajono Burokaraištelės kaime. Nuo sodybos, už kokio kilometro, tyvuliuoja Burokaraiščio ežeras. Anksčiau vešliese lankose žmonės ganydavo gyvulius, eidavome į ežerą maudytis. Omai Burokaraiščio pakrantėse ėmė dygti vilos. Pristatė jų tiek, kad vos ne miestas pasidarė. Ir statė jas, kas tik norėjo: ir Vilnius, ir Kaunas, ir Alytus. Kaimo žmogui jau neliko nei kur karvę pririšti, nei nusiprausti. Negana to, sezono metu pakrantės nustatytos palapinėmis, mašinomis. Naktimis irgi nėra ramybės. Dvikojai „šernai” kasa bulves, rauna morkas, skina obuolius. Nesidrovi dieną ir karvutę pamelžti, jei ji ganosi netoli vilos.

Kaimo žmogui pasistatyti namelį — problema: nėra statybinių medžiagų. O čia automobiliais gabena plytas, šiferį ir kitas statybines medžiagas. Iš kur visa tai? Negi mus išguis iš šios vietos miestiečiai? Kodėl kaimo žmogaus niekas neužstoja?”

■ JAV vyskupų konferencijos atstovai kun. A. Czarnecki ir P. Zendzian tarėsi su vysk. P. Baltakiu dėl pagalbos Lietuvos katalikams. Be kilų dalykų, numatytos stipendijos klierikams, atvykstantiems studijuoti į Vakarų.

■ Ukrainoje daugiau kaip 400 jaunų vyrų kreipėsi į katalikų vyskopus ir pareiškė norą ruoštis kunigystei.

■ Vengrijoje, Budapešte, yra apie 600 bažnyčių, bet visoje Vengrijoje yra labai mažai kunigų ir vienuolių, mažesnis procentas negu kituose Europos kraštuose.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

Prielinksnio *apie* vartosena

Prielinksnis *apie* paprastai vartojamas su galininku. Konstrukcijos su prielinksniu *apie* nusako:

1. Vietą, aplink kurią judama, prie kurios kas nors yra ar vyksta. Pvz.: *Tėvas vaikščioja apie namus. Apie mūsų miestą visur lygumos.*

2. Apytikrį laiką ar kiekį. Pvz.: *Sugrįšiu apie dvyliktą valandą. Nusipirkau apie tryliką svarų miltų.*

3. Objektą, apie kurį kalbama, mąstoma, pasakojama. Pvz.: *Kalbėjosi apie senus gerus laikus, pasakojo apie įvairius nuotykius.*

Kartais su kai kuriais veiksmažodžiais klaidingai vartojama prielinksnio *apie* konstrukcija, kur reikėtų vartoti tik galininką ar įnagininką.

Galininkas vartotinas su veiksmažodžiais

minėti, paminėti, priminti, prisiminti, pamiršti, įsidėmėti, liudyti, rodyti ir kt. Pvz.: Minėjome Lietuvos nepriklausomybės sukaktį, [sidėmėk šio namo numerį. Pamiršk tą įvykį.

Su veiksmažodžiais *domėtis, rūpintis, skystis* ir pan. vartojamas įnagininkas. Pvz.: *Jis domisi modernia muzika. Manimi nesirūpink. Jie vis skundžiasi sunkiu gyvenimu.*

Tad būtų klaida, jeigu minėtuose sakiniuose vartotume konstrukciją su priešdėliu *apie*, pvz.: *Pamiršk apie tą įvykį. Apie mane nesirūpink. Jis vis skundžiasi apie sunkų gyvenimą.*

Prielinksniui *apie* yra giminingas prielinksnis *aplink*. Jų abiejų reikšmė yra beveik ta pati, tik prielinksnis *apie* yra senesnis. Vietoj prielinksnio *aplink* visuomet galima vartoti *apie*, bet ne atvirkščiai. Prielinksnio *aplink* konstrukcijų geriau nevartoti apytikrei vietai reikšti, pvz.: *Aplink (=Apie) Marijampolę yra daugiausia lygumos.* Taip pat prielinksnis *aplink* nevartotinas ir apytikriam laikui reikšti, pvz.: *Ateik aplink (=apie) septintą valandą.* Tas pat sakytina ir apie apytikrį kiekį, pvz.: *Šiandien jis uždirbo aplink (=apie) penkiasdešimt dolerių.*

Prielinksnio *aplink* konstrukcijos netinka objektui reikšti, pvz.: *Papasakok ką nors aplink (=apie) savo gyvenimą. Jis kalbėjo visai aplink (=apie) kitus reikalus.*

Prielinksnis *aplink* tinka, pavyzdžiui, tokiuose sakiniuose: *Paukščiai skraidė aplink kluoną. Svečiai susėdo aplink stalą. Ūkininkas apėjo aplink savo lauką.* Žinoma, šiuose sakiniuose galima vartoti ir prielinksnį *apie*.

□ *Pereito numerio 210 psl. buvo korektūros klaida: gydytojumi (=gydytoju).*

■ Kauno kunigų seminarijoje šiais metais Šv. Raštą dėstė italų kilmės kunigas Dominykas Valentis, puikiai kalbąs lietuviškai. Jis pranešė, kad klierikams labai trūksta Šv. Rašto knygų. Taip pat ir Telšių kunigų seminarijoje labai trūksta vadovėlių ir bibliotekos.

■ JAV-se sudarytas fondas atstatyti Vilkaviškio vyskupijos katedrą. Fondą globoja Liet. katalikų religinė šalpa. Prel. V. Bartuška įsipareigojo įtaisyti katedrai visus vitražus.

■ Meksikos prezidentas yra pasiuntęs į Vatikaną

savo asmeninį pasiuntinį. Tai yra vilties, kad palaipsniui bus užmegzti diplomatiniai santykiai su Vatikanu.

■ Lietuvoje 1989 m. buvo 634 bažnyčios. Iš jų 364 turėjo savo kunigus, o kitos buvo aptarnaujamos iš kitur atvažiuojančių kunigų. Dabar Lietuvoje yra 7 vyskupai.

■ Čikagos arkivyskupijos Katalikų labdara moka algą lietuvių vyresniųjų centre dirbančiais socialinių reikalų tarnautojai. Šią privilegiją išrūpino Čikagos lietuvių sielovados vadovas kun. dr. J.

LOŠIMAS — ĮPROTIS

Psichikos jėgos, daugybę chroniškų lošėjų pastūmėjančios sugriauti santuokas, prarasti darbą ir net pasukti nusikaltimo keliu, matyt, randasi iš biologinio poreikio rizikuoti ir jaudintis. JAV Nacionaliniame alkoholizmo tyrimo institute atlikti tyrimai leidžia teigti, kad patologiškai lošėjai yra priklausomi nuo polinkio lošti, panašiai kaip ir nuo alkoholizmo. Anksčiau manyta, kad tai impulsų kontrolės problema.

Jei gauti duomenys pasitvirtins, chroniškus lošėjus bus galima pagydyti vaistais.

Psichologai yra pastebėję, kad milijonai amerikiečių ne vietoj taiko šiaip naudingus įgūdžius ir nuolat pralošia loterijose bei kazino. Vėl stengiamasi suprasti lošimo psichologiją, nes, jį legalizavus, smarkiai pagausėjo lošimo maniakų, kurių aistra turi pražūtingų pasekmių. Nuo 1974 m. problematiškų lošėjų JAV padvigubėjo iki dviejų milijonų.

Oficialus psichiatrinės diagnostikos vadovėlis patologinį lošimą kvalifikuoja kaip impulsų kontrolės sutrikimą, panašiai kaip poreikį vogti ar padeginėti, bet nauji duomenys prieštarauja tam požiūriui. Pirmosios pataloginių lošėjų studijos, pasitelkus sudėtingus medicininius metodus, parodė, kad jie, matyt, turi centrinės nervų sistemos sutrikimų.

Pastebėta, kad lošėjų smegenyse daug mažiau tam tikrų medžiagų, reguliuojančių sužadšinimą ir jaudulį. Galbūt jie ir imasi tokios veiklos, kaip lošimas, kad tų medžiagų padaugėtų. Pvz., didelės rizikos arba smarkaus susijaudinimo akimirkomis yra išskiriamas norepinefrinas. Jo trūkumas, kaip manoma, gali pastūmėti į rizikingą veiklą. Yra netiesioginių įrodymų, kad lošėjams lošiant norepinefrino

padaugėja. Panašiai būna ir “įspūdžių ieškotojams”. Nerizikuodami tokie žmonės jaučiasi išglebę, savo būseną apibūdina žodžiais “nuobodu, nyku”. Jaudinanti veikla pakelia jų nuotaiką, ir jie pagyvėja. Dauguma chroniškų lošėjų teigia, kad jie lošia dėl jaudulio, o ne dėl pinigų. Lošimas — įprotis — taip rašo “International Herald Tribune” (JAV).

IŠJUNKITE MUZIKĄ

“Muzikos mėgėjai, sumažinkite muzikos aparatūros garsą, stenkitės kuo trumpiau klausyti melodijų stereo ausinėmis, rečiau lankykite diskotekas ir roko koncertus. Tai gali susilpninti jūsų klausą”, — perspėja Italijos laikraštis “Stampa”.

Ištyrus vienos mokyklos moksleivius, nustatyta, kad kas dešimtam sutrikusi klausą, Vienas tyrimų organizatorius, prof. Rossi mano, kad susilpnėjusios klausos priežastis yra per didelė jaunuolių aistra klausyti miniatiūrinių magnetofonų stereo ausinėmis. Nuolat klausydamiesi garsios muzikos, jaunuoliai, tesulaukę vos 30 m. amžiaus, turi tokią klausą, kaip 70 m. amžiaus pensininkai.

ALKOHOLIS, VYRAI IR MOTERYS

Tiubingeno universiteto mokslininkai gavo svarbių rezultatų apie alkoholio poveikį žmogaus smegenims. Grupė psichologų, radiologų ir fizikų, panaudoję įvairius metodus, po trejų metų tyrimų patvirtino, kad, nuolat vartojant alkoholį, nyksta galvos smegenys. Tai įrodo chroniškų alkoholikų smegenų apimties sumažėjimas. Beje, alkoholio veikiamos moterų smegenys nyksta du kartus sparčiau negu vyrų.

ŽMOGUS GUDRESNIS

Pietų Afrikos plantacijas, auginančias mandarinus, daugelį metų nusiaubdavo būriai pavianų (tam tikra beždžionių rūšis), kurie dažnai sunaikindavo visą derlių. Nepadėdavo nei šunys, nei sargai, nei kaliausės. Bet ūkininkai buvo gudrūs. Jie pradėjo sodinti citrinų medelius tarp mandarinmedžių. Atsikandę rūgštaus citrinos vaisiaus, saldumynų mėgėjai pavianai tiesiog įsiunta. Maždaug po pusmečio nuo šio “eksperimento” pradžios jie nusivylė tenykštemis plantacijomis ir davė joms ramybę.

(Visos šios įvairybės — iš žurnalo “Mokslas ir gyvenimas”)

Vyras skambina žmonai ir įspėja, kad pareis namo su draugu,

— Išprotėjai! — negi pamiršai, kad užmerkėme skalbinius, nuėmėm užuolaidas, be to, vaikui paleido vidurius, aš sloguoju, tualete prakiuręs bakas, vakarienei neturiu nieko gardaus.

— Nesijaudink, mieloji. Viskas bus gerai. Draugas nori vesti, ir bus naudinga pažiūrėti, kaip atrodo šeimyninis gyvenimas.

Moteris, sverianti apie 180 svarų, prašo gydytojo patarimo, kaip suliesėti. Gydytojas pataria mankštintis.

— Kokie pratimai tinkamiausi? — teiraujasi pacientė.

— O, labai paprasti — sukioti galvą į kairę ir į dešinę.

— Kiek sykių?

— Tiek, kiek jums pasiūlys ką nors suvalgyti...

Prieš Kalėdas klebonas lankė parapijiečius — kalėdojo. Motina mokė savo mažąją Dalytę, kaip ji turėsianti atsakyti į klebono klausimus:

— Jeigu klebonas tave klaus, koks tavo vardas, atsakyk “Dalytė”; jei klaus, kiek tau metų, sakyk “Aštuoneri”; o jeigu klaus, kas tave sutvėrė, atsakyk “Dievas”.

Klebonas atvyko, pasisveikino ir klausia mergytę:

— Koks tavo vardas, dukrele?

— Dalytė.

— O kiek tau metų, Dalyte?

— Aštuoneri.

— O ar žinai, Dalyte, kas tave sutvėrė?

Mergaitė minutėlę sutriko, paskui nedrąsiai tarė:

— Mama man minėjo to vyriškio vardą, bet aš užmiršau..

■ TRUMPAI ■ IŠ ■ VISUR ■

■ Jonas Paulius II balandžio 22 d. lankėsi Čekoslovakijoje. Susirinkusiems šimtams tūkstančių žmonių popiežius pasidžiaugė įvykusia taikia revoliucija, atnešusia laisvę. Čekoslovakijos prezidentas rašytojas Havel pareiškė savo džiaugsmą, kad Meilės pasiuntinys aplankė jų kraštą, sunaikintą neapykantos ideologijos. Popiežiaus atvykimas sutraukė apie pusę milijono žmonių, kai kurie net buvo atvykę iš užsienio, ypač iš Lenkijos.

■ Ukrainoje balandžio 13 d. lankėsi Sov. Sąjungos ir Lenkijos prezidentų žmonos: Raiša Gorbaciovienė ir Barbora Jeruzelskienė. Jas prie Danilov vienuolyno sutiko užsienio korespon-

dentai. Raiša atsakė į kai kuriuos jų klausimus. Atsakymus išspausdino “Ukrainian Weekly”, leidžiamas JAV-se. Raiša pasidžiaugė bažnyčioje dalyvaujančiais žmonėmis ir pasakė, kad “Bažnyčia yra geros valios ir gailestingumo nešėja ir kad Ukrainos katalikų Bažnyčios klausimai turi būti išspręsti.

■ Arkiv. Julijono Steponavičiaus pareiškimus pasikalbėjime su jų korespondentu išspausdino italų laikraštis “La Repubblica”. Kalbėdamas apie Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą, arkivyskupas pažymėjo, kad tauta to laukė penkis dešimtmečius. Lietuvos Bažnyčia, kaip pirmiau, taip ir dabar, visada esanti su tauta. Bažnyčia, nors pasilikdama nuošaliai nuo politikos, laimina nepriklausomybę. Arkivyskupas paminėjo, kad daugumas Aukščiausiosios Tarybos deputatų, eidami į lemtingą kovo 11-osios posėdį, užsuko į Vilniaus katedrą dalyvauti mišiose Šv. Kazimiero koplyčioje. Čia

dalyvavo ir dabartinis Aukščiausiosios Tarybos prezidentas Vytautas Landsbergis. Taip pat arkivyskupas pareiškė, kad Šv. Tėvas anksčiau ar vėliau atvyks į Lietuvą.

■ Amerikos Katalikų universitete studentai Kristina Vygantaitė ir Rimas Simonaitis pasiekė, kad 56 JAV universitetų savivaldos pasirašė atvirą laišką Lietuvos studentams, žadėdami paramą Lietuvos studentų kovai už laisvę.

■ Maskvoje gegužės 1 dienos demonstracijose vienas stačiatikių kunigas prisiartinio prie Gorbačiovo ir sušuko; „Kristus prisikėlė, Michailai Gorbačiovai!“

■ Kolumbijoje, netoli Trujillo miesto, buvo pagrobtas kun. Tiberio Fernandez su trimis savo draugais. Buvo rastas jo lavonas, rodąs kankinimo žymes. Jo draugų likimas nebuvo žinomas. Tą žinią paskelbdamas Vatikano radijas pasakė, kad tai narkotikų spekuliantų darbas.

■ Vašingtone balandžio 28 d. buvo suruoštos masinės demonstracijos prieš negimusius kūdikių žudymą. Dalyvavo apie 300.000 žmonių. Į demonstrantus prabilo prezidentas Bush, viceprezidentas Quayle, Niujorko kardinolas O'Connor, pasisakydami prieš abortus.

■ Krikščionių demokratų internacionalo pirmininkas Eduardo Fernandez (Venecuela) ir generalinis sekretorius Andre Louis (Belgija) išsiuntinėjo viso pasaulio krikščionių demokratų partijoms laišką, kuriame skatina daugiau susidomėti Lietuva ir paremti jos nepriklausomybės siekimus.

■ Popiežius buvo aštuonioms dienoms nuvykęs į Meksiką. Aerouoste jį sutiko krašto prezidentas Carlos Šalinas de Gartari, kuris pareiškė: „Jūsų vizitas yra naujas susitikimas su tauta, kurioje yra daug kultūrų, daugybė nuomonių ir gilūs sentimentai religijai“. Meksika neturi diplomatinių ryšių su Vatikanu. Popiežius pareiškė norą pagerinti santykius su šia valstybe. Meksikoje yra apie 33 milijonai gyventojų, kurių apie 90% katalikai.

■ JAV komitetas kritikuoja Izraelį už žmogaus teisių laužymą jų užimtose Gazos srities ir kitose vietose. Taip pat reikalauja, kad palestiniečiai būtų lygūs partneriai pasitarimuose dėl

Palestinos suverenumo. Jie tuo reikalu kreipėsi ir į JAV vyriausybę.

■ JAV katalikų savaitraštis „Register“ gegužės mėn. numerį daugiausia paskyrė Lietuvai. Vedamajame gina Lietuvos teises į nepriklausomybę. Pasikalbėjime su kun. S. Tamkevičium informuoja apie kunigus ir Kauno kunigų seminariją. Pasikalbėjime su arkiv. J. Steponavičium plačiau aptariama Lietuvos katalikų Bažnyčios padėtis. Arkivyskupas pažymi, kad Vilniuje iš esančių 30 bažnyčių tik 12 atidarytos, bet ruošiamasi grąžinti ir kitas. Arkivyskupas, paklaustas, ar jis yra tas slapta pakeltas į kardinolus „in pectore“, to nepatvirtino ir pareiškė, kad nebūtų jokios naudos jį skirti kardinolu, nors tik „in pectore“, nes jis yra jau arti 80 m. amžiaus.

■ Gal daugeliui nežinoma, kad Lietuva turi ir kitą palaimintąjį. Tai pal. Rapolas Juozapas Kalinauskas, gimęs Vilniuje 1835 m., o miręs 1907 m. Jis mokėsi bajorų institute Vilniuje, agronomijos mokykloje Horkuose, inžinerijos akademijoje Petrapilyje.

Krymo karo metu buvo paskirtas kariuomenės inžinierium ir pasiųstas ginti Petrapilio nuo anglų užpuolimo. Vėliau buvo skiriamas įvairioms svarbioms pareigoms. Prasidėjus 1863 metų sukilimui, nenorėdamas kariauti prieš savuosius, pasitraukė iš rusų karinės tarnybos ir prisijungė prie sukilėlių. Buvo paskirtas sukilimo vadu Lietuvoje. Rusai jį suėmė ir nuteisė pakarti, tik buvę jo draugai karininkai jį išgelbėjo. Ištremtas į Sibirą, dirbo druskos kasyklose. Padarė įžadą, kad jeigu išliks gyvas, stos į vienuolyną. Po 10 tremties metų buvo paleistas į laisvę. Nuvykęs į Paryžių, buvo Čartoriškių šeimos mokykloje. 1877 m. įstojo į karmelitų vienuolyną. Pasižymėjo šventu gyvenimu, mokėjo daug kalbų, parašė keletą knygų.

1983 m. buvo paskelbtas palaimintu. Jo gyvenimas plačiai aprašytas Lietuvoje išleistame Katalikų kalendoriuje 1989 m., o suglaustai paminėtas Lietuvių enciklopedijos X tome.

■ JAV yra apie 50 episkopų kunigų, kurie yra perėję į katalikybę ir pasilieka katalikų kunigais, būdami vedę.

Juoz. Pr.

Trisdešimt antrasis “Laiškų lietuviams” konkursas

Ateinančiais metais “Laiškų lietuviams” metinė šventė ir konkurso premijų įteikimas bus balandžio mėn. 14 d., tad laiko dar yra daug, bet jau dabar skelbiame konkursą, kad laiku galėtumėte parašyti ir atsiųsti straipsnius konkurso dalyviai iš Lietuvos. Konkurse gali dalyvauti ir jaunimas, ir suaugusieji. Jaunimas turi būtinai pažymėti, kad tai jaunimo rašinys. Jeigu nebus pažymėta, straipsnis bus dedamas į suaugusiųjų grupę. Suaugusiems bus taikomi didesni reikalavimai negu jaunimui.

Bus galima rašyti laisvomis temomis, bet tik iš šių keturių sričių: 1. Religija, 2. Tautybė, 3. Šeima, 4. Jaunimas. “Laiškai lietuviams” yra religinės ir tautinės kultūros žurnalas, ypatingą dėmesį kreipias į šeimų ir jaunimo problemas. Užtat ir temos iš šių sričių derinasi su žurnalo pobūdžiu.

Straipsnių apimtis suaugusiems turėtų būti maždaug 4-9 mašinėlė rašytų puslapių, o jaunimo — bent dviejų mašinėlė rašytų puslapių, bet pageidaujama ir ilgesnių. Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu ir įdedamas atskiras vokelis su tikrąja autoriaus pavarde ir adresu bei telefonu. Straipsniai turi pasiekti redakciją iki kovo mėn. pirmos dienos. Premijos : I — 200 dol., II — 150., III — 100 dol., IV — 75 dol., V — 50 dol.

“Laiškų lietuviams” ekskursija

Šių metų rugsėjo 27 d. išvykstame į labai įdomią septyniolikos dienų ekskursiją. Aplankysime Ispaniją, Portugaliją ir Maroką. Įdomiu sutapimu, rugsėjo 27 d. prasideda jėzuitų įsteigėjo šv. Ignaco metai (jis gimė Ispanijoje prieš 500 metų). Pavažinėsimės ir tomis vietomis, kur jis gyveno, mokėsi, dirbo. Ispanijoje aplankysime Madridą, Salamanką (čia šv. Ignacas studijavo), Seviliją, Granadą, Toledą. Dvi dienas pailsėsime prie žavingo pajūrio — Marbella. Portugalijoje būsimės Lisabonoje ir Fatimoje, kur mūsų viešbutis bus visai prie Marijos šventovės. Žinoma, keliaudami, tiek Portugalijoje, tiek Ispanijoje, galėsime stabtelėti ir kitose įdomiose vietovėse, pvz., šv. Teresės gimtajame Avilos mieste. Iš Ispanijos laivu persikelsime į egzotišką Maroką. Namo grįšime spalio 13 dieną.

Šios įdomios ekskursijos kaina tikrai nėra didelė — tik 2495 dol. Ilgiau nelaukdami, registruokitės šiuo adresu: American Travel Service Bureau, 9727 s. Western Ave., Chicago, IL 60643. Tel. 312-238-9787.

Elenos Ciplijauskinės stipendijų fondas prie L.K.M. Akademijos

Prof. dr. Birutė Ciplijauskaitė savo motinos atminimui įsteigė stipendijų fondą. Stipendija yra kasmetinė 1.500 dolerių, skiriama studentui ar studentei, ruošiantiems doktoratą iš Lietuvos istorijos arba, vadovaujant prof. dr. Pauliui Rabikauskui, S.J., rengiantiems spaudai Lietuvos istoriją liečiančius dokumentus Romos archyvuose. Suinteresuoti studentai prašomi kreiptis į Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos Centro valdybą, Piazza della Pilotta 4, 00187 Roma, Italia.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarė. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL